Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 288 | Łódź, Wtorek, 16 grudnia 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג כ״ו כסלו תרצ״א | № 288

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מארשאל פילסודסקי געפארען קיין אויסלאנד

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). נעכטען 7 אָוועגד איז מאַרשאַל פילסודסקי אָפּגעפאָהרען קיין אויסלאַנד.

צו דער באַהן זענען דעם מאַרשאַל געקומען בעגלייטען די רעגירונג מיט׳ן פרעמיער בראש, די דעפוטאַטען און סענאַטאָרען מיט די מאַרשאַלקעס און דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס.

אויף דער באַהן־סטאַציע זענען געהאַלטען געוואָרען געזעגענונגס־רעדעס. מאַרשאַל פילסודסקי האָט פריינדליך געשמועסט מיט׳ן פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר.

נאָך אַ פריינדליך געזעגענען זיך איז מאַר־שאַל פילסודסקי אַריין אין סאַלאָן־וואַגאָן און פאַר׳ן אָפּגעהן פון צוג, האָט ער דורכ׳ן פענסטער אויס־גערופען:

— צום ווידערזעהען!

מאַרשאַל פילסודסקי פאָהרט קיין מאדערא, דורך וויען, טיראָל, שווייץ און פראַנקרייך. מאַר־שאַל פילסודסקי האָט געטראָגען מיליטערישע הל־בשה.

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָוועקפאָהרען פון מאַר־שאַל פילסודסקי, האָט דער מלוכה־פּרעזידענט נעכ־טען פערעפענטליכט אַ דעקרעט, לויט וועלכען ער בעשטימט דעם גען. קאָנאַזשעווסקי אַלס שטעל־פערטרעטער פון מאַרשאַל פילסודסקי.

אויפשטאנד אין שפאניען דויערט ווייטער

פאריז, 15. (ספ. טעל.) פון שפאניען קומען אָן ידיעות וועגען זעהר ערנסטע רעוואָלוציאָנערע אונרוהען, וואָס בושעווען כסדר.

לויט די ידיעות, האָבען די רעוואָלוציאָנערען פארכאַפּט דעם לופט־פלאַץ־עכקעדרע.

צווישען די רעוואָלוציאָנערען און רעגירונגס־מיליטער איז פאָרגעקומען אַ פערביטערטע שלאַכט און דאָס רעגירונגס מיליטער זאָל האָבען מ׳צח געווען.

די אָנפיהרער פון אויפשטאַנד זאָלען זיין אַנטלאָפען.

אין די גרעסערע שטעט איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אַ גענעראַל שטרייק.

מיט שפאנונג דערווארט מען די היינטיגע סיים-זיצונג

היינט זאל זיין דער ערשטער אנגריף פון דער אפאזיציע

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). די היינטיגע זיצונג פון סיים האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג. דער פאַקט, וואָס די אָפּאָזיציע זאָל היינט צום ערשטען מאָל צוטרעטען צום אַנגריף, שאַפט אַ שפּאַנונג צו דער דאָזיגער זיצונג.

אויפ׳ן טאָג־אָרדנונג שטעהען: דער בעריכט פון דער רעגולאַמין־קאָמיסיע וועגען אַ נייעם פער־שאַרפטען סיים־רעגולאַמין; די פראַגע וועגען דער אונבעריהרליכקייט פון די דעפוטאַטען אין די ערש־טע לעזונג פון בודזשעט, וועלכע וועט בעגלייט ווערען מיט אַ רעדע פון פינאַנץ־מיניסטער מאַטוּ־שעווסקי און לסוף — בריסקער פראַגען: ביידע דרינגענדע פאָרשלאַגען פון דער „אָפּאָזי־ציע״ — דער ענדעקישער פאָרשלאַג וועגען בע־שטראָפען די שולדיגע „אין אַרעסטירען, האַלטען אין אַ מיליטערישער תפיסה און פייניגען״, מיט׳ן „צענטראַלעוו״־פאָרשלאַג וועגען בעפרייען 7 פון די 10 אַרעסטירטע דעפוטאַטען.

ס׳איז צו דערוואַרטען, אַז די רעגולאַמין־פער־שאַרפונגען וועלען אויפ׳ן פּלענום פון סיים אויפ־רייצען די געמיטער און אַרויסרופען אַ שטורעם פון דער אָפּאָזיציע. דער גענעראַל־אַנגריף גרייט זיך אָבער די אָפּאָזיציע צו מאַכען אויף דער בריס־קער פעסטונג.

די אָפּאָזיציע האָט נישט מעהר ווי צעהן מינוט צייט צו רעדען וועגען בריסק: 2 מאָל צו 5 מינוט. אין די סיים־קרייזען צווייפעלט מען זעהר, צי די „סאַנאַציע״ וועט דערלאָזען אַנ׳אויספיהרליכע און עפענטליכע דעבאַטע וועגען בריסק. מען דריקט אויס די איבערצייגונג, אַז דער „איינסעל״־קלוב וועט פון פאַרויס אָפּוואַרפען די דרינגליכקייט פון דעם ענדעקישען פאָרשלאַג, כדי די אָפּאָזיציע זאָל נישט האָבען קיין מעגליכקייט ביי דער מעריטאָרי־שער בעהאַנדלונג פון דער פראַגע אָפּצוהילען די געהיימניש, וואָס רופט זיך בריסק.

די צווייטע פינף מינוט וועט די אָפּאָזיציע האָבען אויף צו בעגרינדען די דרינגליכקייט פונ׳ם פאָרשלאַג וועגען אַרויסלאָזען די אַרעסטירטע 7 דעפוטאַטען פון פ.פ.ס., „ווידזוואָלעניע״ און פּויער־רים־פּאַרטיי. דעם דאָזיגען פאָרשלאַג וועט בעגרינ־דען דער פעפעסישער דעפוטאַט טשאַפּינסקי.

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). אויף דער פראַגע, צי מען דאַרף ער־וואַרטען, אַז אויף דער היינטיגער זיצונג וועלען פער עפענטליכט ווערען פּרטים וועגען בריסק, האָט דעפ. ניעדזשאַלקאָווסקי ערקלערט, — מיר האָבען אין בעזיץ פאַקטען און נעמען וועגען מעשה־בריסק, פון די שוין־בעפרייטע אַרעסטירטע.

איך קאָן פעסטשטעלען, אַז אויף וויפיל די סאַנאַציע וועט דערלאָזען צו אַ ברייטע דיסקוסיע אויף דער היינטיגער סיים־זיצונג וועגען בריסק, זענען מיר גרייט אַלע פאַקטען, וואָס מיר האָבען, צו פובליקירען עפעטליך פון דער סיים־טריבונע.

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). דער שליסעל פון דער איצטיגער סיטואַציע, ליגט, ווי מען ווייסט, אין די הענד פון דער סאַנאַציע, פון וועלכע עס איז אָפּהענגיג, צי עס זאָל געפיהרט ווערען אַ דיסקוסיע וועגען מעשה בריסק.

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). די היינטיגע סיים־זיצונג וועט זיך עפענען 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג.

ביים בעטראַכטען דעם בודזשעט, וועט מיניס־טער מאַטושעווסקי האַלטען אַנ׳עקספּאָזע און עס זאָל אויף אויף דער זעלבער זיצונג אָנגעהויבען ווערען די בודזשעט־דעבאַטע.

וואָס שייך די מעשה־בריסק, האַלט מען אין די סיים־קרייזען, אַז ד יסאַנאַציע וועט אָננעהמען די דרינגליכקייט פון דער אינטערפּעלאַציע וועגען בריסק און וועט די פראַגע איבערשיקען אין אַ קאָמיסיע.

אויסלענדישע הלוואה

פון 75 מיליאן דאלאר

וואַרשאָ, 15 (טעלעפאָניש) אין די סיים־קרייזען האָט מען ניכטען געשמועסט, אַז אַמערי־קאַנער און ענגלישע פינאַנסיסטען זאָלען געבען פוילען אַ הלוואה פון 75 מיליאָן דאָלאַר.

די פערמיטלער זענען דער ג׳וועזענער אַמע־ריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין וואַרשאָ סטעטסאָן און בעל־יופין דעווויס.

קלאנגען, אז די רעגירונג

זאל שאפען א צענטראלע פון פראפ. פעראיינען

וואַרשאָ, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) עס קורסירען קלאַנגען אין די אַ ביימער־קרייזען, אַז די רעגירונג האָט בדעה צו פערמאַכען אַלע פראָפ. אַרבייטער־פעראיינען און איינצופיהרען אַ מלוכה׳שע צענטראַלע פון אַרביי־טער־פעראיינען מיט מאַראַטשעווסקי׳ן בראש. אַלע פראָפ. אַרבייטער־פעראיינען וועלכע מוזען זיין אָנ־געשלאָסען אין דער צענטראַלע. אַלע אַנדערע פעראיינען וועלען ערקלערט ווערען אַלס אומ־לעגאַל.

א גליקליכע מדינה

די בעפעלקערונג וויל נישט מ׳זאל פערקלענערען די שטייערען

באַזעל, 15 (טאו) ביי אַ פאָלקס־אָפּשטימונג אין קאַנטאָן באַזעל האָט זיך די מעהרהייט פון דער בעפעלקערונג אַרויסגעזאָגט געגען רעדוצירען די שטייערען אויף 10 פראָצענט און געגען ידער פאָדערונג פון די קאָמוניסטען צו בעפרייען אַלע אַרבייטער פון אַלע שטייערען. די מיינונג פון דער בעפעלקערונג איז, אַז מ׳דאַרף דאָס געלד פערנוצען אויף דורכצופיהרען גרויסע בוי־פּלענער.

אפגעשטעלט אויף א יאהר די אימיגראציע קיין בראזיליען

פאַריז 15 (טאו) פון ריאָ־דע־זשאַנעיראָ איז מען מודיע, אַז דאָס בראַזיליאַנישע אַרבייטס־מיניס־טעריום האָט פערבאָטען אינגאַנצען די אימיגראַציע קיין בראַזיליען פון 1. יאַנואַר 1931 אויף אַ יאָהר צייט. אַנ׳אויסנאַהמע וועט געמאַכט ווערען פאַר אימיגראַנטען, וועלכע האָבען אַרבייטס־קאָנטראַקטען.

בעפרייט ארעסטירטע אוקראי־נישע געוו. סענאטארען

לעמבערג, 15 (טעלעפאָניש) עס זענען בעפרייט געוואָרען די געוו. אוקראַינישע סענאַטאָ־רען אָרניק און קיזשמיק.

בעלאגערונגס-צושטאנד אין גאנץ שפאניען

מאַדריד, 15 (טאו) די רעגירונג האָט ער־קלערט אין גאַנץ שפּאַניען בעלאַגערונגס־צושטאַנד. די מאַכט געפינט זיך אין די הענד פון מיליטער. אָהן דער ערלויבעניש פון גובערנאַטאָר טאָר קיינער נישט פערלאָזען מאַדריד. אין גאַנצען, [illegible] זענען פאָרגעקומען צאָהלרייכע אַרעסטען.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז זונטאג, דעם 14.12 ד. י. געשטאָרבען אין ווין און דעמזעלבען טאָג צו קבורה געקומען אונזער ליבער זוהן, מאַן, פאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ״ע

יהושע בן ר׳ פנחס וועלניארזש

(נכד הרה״ג מפּארצעוו)

וועגען וואָס עס טיילען מיט איז גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

משתתפים אנחנו בצערם של

משפחת וועלניארז

למות עליהם בעיר וויען בנם, אחיהם ואביהם

יהושע וועלניארז נ״ע

המנחם ציון ישלח להם נחומים וירפה פצעי לבבם.

חברת מוכרי עתונים

בעיר לאדז.

דער יודישער פלייש־פעראיין

24 פיעטריקאווער 24

רופט אַלע מיטגלידער צו קומען היינט, דינסטאג, דעם 16־טען ד. ח. 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין פעראיינס לאָקאַל, פּיעטריקאָווער 24

אויסצוקויפען נייע צעטעלעס אויף פלייש

אין געגענזאַל נעהמען מיר פון זיך אַראָפּ די פעראַנטוואָרטליכקייט.

קומט מאַסענווייז און קויפט אויס די צעטעלעס!

די פערוואַלטונג

פון יודישען פלייש־פעראיין

פיעטריקאָווער 24.

9964

8-טונג, צייטונגס-פערקויפער!

די פערוואַלטונג פון צייטונגס־פערקויפער־פעראיין מאַכט בעקאַנט אַלע צייטונגס־פערקויפער, אַז זיי זאָלען נישט געבען

אויסצולעזען קיין צייטונגען

ערשטענס איז דאָס נישט היגיעניש, צווייטענס איז דאָס אַנ׳אומרעכט. אין געגענפאַל, וועט איהם אָב געשטעלט ווערען דער פערקויף.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער פאַמיליע גליצענשטיין, צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער איינציגען זוהן

אברהם הערש נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

9960

די חברים.

גרויסע שניי-שטורעמס

באהן-ליניעס פערשיט מיט שניי. — א רייה צוגען פערהאלטען אין וועג

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). פון אַ רייה באַהן-דירעקציעס איז מען מודיע, אַז מעהרערע צוגען זענען פערהאַלטען געוואָרען אין וועג צוליב דעם, וואָס די שינעס זענען פערשיט געוואָרען מיט שניי.

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). איבער גאַנץ פוילען איז אין דער נאַכט פון זונטאָג אויף מאָנטאָג, געפאַלען אַ גרויסער שניי, וואָס איז געווען בעזונדערס שטאַרק אין מזרח-טייל פון לאַנד, וואו דער שניי האָט דערגרייכט אַ מעטער הויך און אין מאַנכע ערטער, נאָך העכער.

דער שניי-שטורעם האָט אָנגעהאַלטען 36 שעה און עס זענען פערשיט געוואָרען אויף מעהרערע ערטער, די באַהן-שינעס.

אַ גאַנצע רייהע צוגען אויף די קרעסען זענען געבליבען שטעהן אין וועג.

די צוגען פון לעמבערגער און ראַדאָמער דירעקציעס זענען אָנגעקומען מיט אַ פערשפעטיגונג פון 2—3 שעה.

עס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען ספּעציעלע צוגען אויף אָפּצורייניגען די שינעס פון שניי. מאַנכע אַזעלכע רעטונגס-צוגען האָבען זיך בעת דער אַרבייט פון אָפּרוימען דעם שניי, אַראָפּגעקוילערט פון די שינעס. מען האָט, אויף די פערשיטע ערטער אַרויסגעשיקט אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטער, וועלכע האָבען נאָך פיל מיה אָפּגערייניגט די שינעס פון שניי און די צוגען האָבען ערשט דאַן געקענט קורסירען.

אויף דער ליניע טאַרנאָפּאָל—לעמבערג איז דער באַהן-פערקעהר אינגאַנצען אָפּגעשטעלט געוואָרען, ווייל דאָרט איז פערהאַן בלויז איין ליניע. איינציגע צוגען, וואָס געהען פון ראָוונע קיין ווארשא, זענען אָפּגערופען געוואָרען.

אַ גרעסערער צאָהל צוגען זענען געבליבען שטעהן אין פעלד העכער 3 שעה.

אונטער וואַרשא האָבען נאָך געליטען די צופאָהר-באַהנען.

הלוואה פון 30 מיליאָן דאָלאַר פאַר'ן זאפּאלקעס-מאָנאָפּאָל

זאפּאלקעס וועלען טייערער ווערען

וואַרשא, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי האָט אַריינגעטראָגען אין סיים אַ געזעץ-פּראָיעקט וועגען זאפּאלקעס-מאָנאָפּאָל און וועגען אַ 6-פּראָצענטיגע אויסלענדישע הלוואה.

דאָס געזעץ וועגען זאפּאלקעס-מאָנאָפּאָל זאָל זיין אַ נאָוועלע צום אַלטען געזעץ פון 15. יולי 1925 די נאָוועלע זעהט פאָר צו פערלענגערען אויף 20 יאָהר, דעם אָפּמאַך מיט דער אַקציען-געזעלשאַפט צו עקספּלאָאַטירען דעם זאפּאלקעס-מאָנאָפּאָל. אין נייעם פּראָיעקט ווערט אָנגעוויזען צו העכערען דעם הורט-פּרייז פון זאפּאלקעס.

די דאָזיגע העכערונג זאָל אַריינברענגען 18 מיליאָן זל. דערפון וועט די מלוה-קאַסע בעקומען 13 מיליאָן און 5 מיליאָן וועט האָבען די דערמאָהנטע געזעלשאַפט.

די הלוואה, וואָס מען בעקומט פאַר דעם פּאַכט, דערגרייכט נעטאָ 30,132,000 דאָלאַר, דערפון וועט פערנוצט ווערען 4,350,000 דאָלאַר אויף אויסצוקויפען די ערשטע זאפּאלקעס-הלוואה. אַ שאַכטעלע זאפּאלקעס וועט קאָסטען 10 גר.

אַלגעמיינער שטרייק

פון בעקער-אַרבייטער אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף היינט דינסטאָג איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אַן אַלגעמיינער שטרייק פון בעקער-אַרבייטער, צוליב דעם, וואָס ביז איצט איז נאָך נישט ליקווידירט געוואָרען דער שטרייק אין אַ רייה בעקערייען.

די שטרייקענדע פאָדערען: 1) צו בעפרייען די אַרעסטירטע שטרייקענדע בעקער-אַרבייטער; 2) צאָהלען ענטשעדיגונג פאַר דער צייט פון שטרייק און 3) צוריקנעהמען צו דער אַרבייט, אַלע בעזוייטיגטע אַרבייטער.

מען זוכט נייע מעטאַלען און מינעראַלען אין א"י

לאָנדאָן (יט"א) די לאָנדאָנער פּרעסע טיילט מיט, אַז די ארץ-ישראל-רעגירונג האָט ערטיילט צוויי ענגלענדער אַ קאָנצעסיע אַדורכצופיהרען פאָרשונגען און עווענטועל עקספּלאָאַטירען קופּער און מאַנגאַן-ערץ אין קרייז אַקאַבאַ. דער ווערט פון די ערץ-גרובען זאָל דערגרייכען ביז 26 מיליאָן פונט.

ווי די יט"א ווערט געוואויר, האָט די ערלויבניש אויף דורכצופיהרען פאָרשונגען אין אַקאַבאַ בעקומען אַן ענגלענדער פון עגיפּטען קירבי, ער רעפּרעזענטירט אַ פינאַנץ-גרופּע, צו וועלכער עס געהערען אויך יודישע קאַפּיטאַלען. לויט דער מיינונג פון די אָפיציעלע קרייזען געפינט זיך מאַנגאַן אין קרייז אַקאַבאַ איז אַ גאַנץ בעדייטענדע קוואַנטום. אויך שוועבעל געפינט זיך אין קלענערע קוואַנטומס אין דרום-טייל פון קרייז.

ירושלים (יט"א) ווי די יט"א ווערט געוואויר, האָט דער אינזש. נאַוואָמעיסקי געמאַכט שריט, כדי צו זיכערען אַן ערלויבניש אויף צו עקספּלאָאַטירען די מינעראַלען אויף די שטחים אַרום דעם ים-המלח, וואָס עס איז נישט בעריקזיכטיגט געוואָרען דער קאָנצעסיע, וועלכע ערלויבט בלויז צו עקספּלאָאַטירען מינעראַלען אין ים-המלח גופא.

פערשיקט קיין סיביר

ריגע, 15 (טאו) פון מאָסקווע איז מען מודיע, אַז אין משך פון די לעצטע 14 טעג זענען פערשיקט געוואָרען קיין סיביר 380 פּערזאָן. זיי ווערען בעשולדיגט אין אַנטיסאָוויעטישער פּראָפּאַגאַנדע און אין שפּעקולאַציע מיט קליין געלד.

איינשטיין-פייערונגען אין ניו-יאָרק

„דער הערשענדער מאָנאַרך פון גייסטיגען קעניגרייך.— א דיפּלאָם פון ספר הזהב".— די רעדע דורך ראַדיאָ וועגען דער לאַגע אין ארץ-ישראל

ניו-יאָרק, 15 טעלעגראַפיש דורך יט"א). אין סיטי-האָל אין ניו-יאָרק איז נעכטען איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פייערליכע אויפנאַהמע לכבוד פּראָפ. אַלבערט איינשטיין.

אַזאַ קאָלאָסאַלע פייערונג קומט פאָר צום ערשטען מאָל אין דער געשיכטע פון ניו-יאָרק.

אין דער שפּיץ פון דער פייערונג איז געווען דער פּראָפעסאָר פון קאַליפאָרניער אוניווערזיטעט מוראַי בוטלער, וועלכער האָט אין זיין בעגריסונגס-רעדע בעצייכענט איינשטיינען אַלס דעם הערשענדען מאָנאַרך פון גייסטיגען קעניגרייך.

דעם פּראָפ. איינשטיין איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ שטורמישע אָוואַציע.

ניו-יאָרק, 15 טעלעגראַפיש דורך יט"א). צו פּראָפ. איינשטיין איז געקומען אַ דעלעגאַציע פון די אַמעריקאַנער ציוניסטען, וועלכע איז בעגלייט געוואָרען דורכ'ן אינזש. אוסישקין.

די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבען דעם פּראָפעסאָר איינשטיין אַ דיפּלאָם פון ספר-הזהב פון קרן קימת לישראל.

ניו-יאָרק, 15 טעלעגראַפיש דורך יט"א). אין ראַדיאָ-אינטערנאַציאָנאַל האָט פּראָפעסאָר איינשטיין געהאַלטען אַ רעדע וועגען דער לאַגע אין ארץ-ישראל.

די שאַרפע קריטיק פון דער בריטישער רעגירונג מצד די יודען פאַר דער טעטיגקייט פון איהר אַדמיניסטראַציע אין ארץ-ישראל בעווייזט, אַז דאָס יודישע פאָלק וויל לעבען און קעמפען אויף רעכט פאַר זיין ענטוויקלונג. די יודען אין ארץ-ישראל דאַרפען ווידמען פיל אויפמערקזאַמקייט זייערע בעציהונגען מיט די אַראַבער. גוטע בעציהונגען צווישען יודען און אַראַבער וועלען מיטווירקען צו דער ענטוויקלונג פון לאַנד.

באַנכום

ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור"

54 ראַקיטשינער 54

עמפּפעהלט אייגענע סחורות, זאָווי פון אנדערע ערשטקלאַסיגע פאַבריקען

צו געוועהנליכע פאַבריקס-פּרייזען

רעשטלעך, סעקונדא, בראַקען, באַרכאַנען, פלאַנעלקעס און אנדערע ווידזעווער סחורות

דאַמען-וועש
מענער-וועש
וואָלענע דאַמען-סחורות
וואָלענע מענער-סחורות
זיידען-וואַרען גרויס אויסוואַהל
וועלוועטען
שטרימף fil d'Ecosse און זיידענע
שקאַרפּעטען
הענדשקעס
שיך
באַטען און קאָלדרעס
זעמטליכע גאַלאַנטעריע-וואַרען
מענער-אַנציגער
מענער-פּאַלטאָס
וואָלענע טיכלעך
קאָלאָניאַל-וואַרען
דערנעהרונגס-וואַרען

דאָס קויפען פערפליכטעט נישט

מיר בעטען די ג' קונדשאַפט צו בעזוכען אונזער נייערעפענטען, דעם רייך-פערזעהענעם באַנכום

ראַקיטשינער 54, צופאָהר מיט די טראַמווייען 10 און 16

היינט און פאָלג. טעג!

פון עכטיגסטע קרעאַציע פון דער ווענדער עקראַן-ליבהאָבערין

GRETA GARBO

„דער קוש"

דראַמע פון וואַהנזין, פערלאַנג און גרויסער ליבע. אין די הויפּטראָלען:

CONRAD NAGEL i LEW AYRES.

אויסער'ן פּראָגראַם: פּראַכטיגע קלאַנג-קאָמעדיע א. נ. „מיין ווייב" ווי אויך אַקטועליטעטען פון לאַנד.

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 אָבענטס, שבת, זונטאָג און יום-טוב 1 און שפּעטער בייטאָג

פּאָפּולערע פּרייזען.

ענגלאַנד נישט צופרידען

מיט'ן סאָוויעטישען ענטפער

קאָוונע, 15 (ספ. טעל.) דער בריטישער באָטשאַפטער אין מאָסקווע האָט געהאַט אַ לענגערען געשפּרעך מיט'ן אויסער'ן-קאָמיסאַר ליטווינאָוו וועגן דער שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג צום ראַמזין-פּראָצעס.

דער ענגלישער אַמבאַסאַדאָר האָט ערקלערט, אַז די ענגלישע רעגירונג איז נישט צופרידען מיט'ן ענטפער פון די סאָוויעטען.

לאָנדאָן, 15. (ספ.) אין ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט הענדערסאָן געגעבען ערקלערונגען וועגען די פּראָטעסט-שריט געגען די סאָוויעטען און געזאָגט, אַז די ענגלישע רעגירונג איז נישט געבליבען צופרידען מיט'ן סאָוויעטישען ענטפער.

בלוטיגע צוזאַמענשטויסען

צווישען קאָמוניסטען און היטלער-ראַווצעס

קעלן, 15 (טאו) אין ריידט איז געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווישען קאָמוניסטען און נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען. איין קאָמוניסט איז דערשאָסען געוואָרען.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאַג ד. 16 דעצעמבער

11,58 צייט-סיגנאַל, 12,05 גראַמאָפאָן-פּלאַטען, 13,15 טאָג-פּראָגראַם, קינאָ און טעאַטער-רעפּערטואַר, 15,35 לופט-פּליה מיטעאָ, 15,50 רעגירונגס-פערלעזונג, 16 15 קינדער-פּראָגראַם, 16,30 גראַמאָפאָן-פּלאַטען, 17,15 פאָרלעזונג, 17,45 פּאָפּולערער סימפאָנישער קאָנצערט, 18,45 פערשידענעס, 19,10 קאָמוניקאַט פון דער לאַנדווירטשאַפטס-קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען, 19,25 גראַמאָפאָן-פּלאַטען, 19,35 ראַדיאָ-זשורנאַל, 19,50 גראַמאָפאָן-פּלאַטען, 20 00 פעליעטאָן, 20,30 קאָנצערט פון יאַן קיעפּורא מיט'ן אָנטייל פון וואַרשאַווער פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער אונטער דער אָנפיהרונג פון דיר. פיטעלבערג, ביים קלאַוויר — ל. אורשטיין, 22,15 גראַמאָפאָן-פּלאַטען, 22 25 קאָמוניקאַטען, טאַנץ-מוזיק.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און צוקער-קעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-באַקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווייסבערג

38 פּיעטריקאָווער 38 :-: טעל 143-82 :-:

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

זשעראָמסקי 11, טעלעפאָן 3763

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר איזמיר נאָז, האַלז, אויערען	4½—5½
ד"ר העררשמאַן קינדער-קראַנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאַל הויט און מענער.קר.	11½ 12½
ד"ר שטיינעלד כירורגיע און אָרטאָפּעדיע קר.	1—2
ד"ר נאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	9—5
ד"ר שפּערלינג פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

רענטגען-... שטראַהלען, ... ווי ... א. ווי ... אין ... , ... , ..., ... אויף ... , אויך ... און כל

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין,

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי-סמאַראַפּאַלסקאַ

צאָהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

לאדז, 16 דעצעמבער 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 16 דעצעמבער 1930

דער יסוד פון גאנצן בנין

אויפ׳ן ערשטן פייער וועט גיין אין ביימס סיים די ענדערונג פון דער קאנסטיטוציע. ביי געוועהנליכע בעדינגונגען איז עס אן ארבייט פון יאהרען און אפשר גאר פון דורות. געוועהנליך קומט עס גאר נישט דערצו, ווייל עס איז אונמעגליך צוזאמענצובריינגען די נויטיגע צאהל שטימען, מיר ווייסן דערום, אז קיין קאנסטיטוציע איז נישט געענדערט געווארען, כאטש זעהר פיל און גאנצע גרופען זענען פון איהר געווען אומצופרידען. אין עסטרייך האט מען צעהנדליגער יאהרען געקעמפט געגען דעם פאראגראף 14, וואס האט געגעבען א מעגליכקייט צו רעגירען אהן דער הסכמה פון פארלאמענט און מען האט דעם פונקט נישט געקענט אפשרייען. אפילו אין ענגלאנד, וואו די ליבעראלען און ארבייטער זענען געגען דער פעראלטעטער וואהל־ארדנונג האט זיך נאך ביז היינט נישט איינגעגעבען צו ריהרען די ארדינאציע פון ארט.

ענדערען די קאנסטיטוציע איז זעהר שווער און דערפאר מוז מען זיין זעהר פארזיכטיג ביים פארמולירען און רעדאגירען די איינצעלנע פונקטען פון די גרונד־געזעצען. מען מוז זיין שטארק פארזיכטיג ביים רעדאגירען די פאראגראפען פון דער קאנסטיטוציע. ביי אונז איז די פארזיכטיגקייט נישט געווען. און עס האט אויך נישט געקענט זיין. עס איז געווען א צייט פון קריג נאך אויסען און פון אינערער אונזיכערקייט — ווי עס איז געווען געזאגט אין דער עפנונגס־רעדע פון פרעזידענט. אזא צייט איז נישט מסוגל פאר א רוהיגע, זאכליכע און גרינדליכע בעארבייטונג פון א קאנסטיטוציע וואס דארף זיין א יסוד פאר א פאליטישען און געזעלשאפטליכען צוזאמענלעבען אויף דורות, אויסערדעם ווייסען מיר, אז ב יידער ארבייט האט געשפילט נישט די לעצטע ראל פארטיי־פאליטישע חשבונות און אמביציעס.

איצט זאלען די פעהלער אויסגעבעסערט ווערען, אין וועלכער ריכטונג די אויסבעסערונג זאל גיין, איז מעהר אדער ווייניגער קלאר. אז מען וויקעלט פונאנדער דעם קנויל ווערטער און יורידישע פארמולען הייסט עס, אז מען וועט שטרעבען דערצו צו פערשטארקען די אויטאריטעט פון דער אויספיהרענדער מאכט אויפ׳ן חשבון פון דער געזעצגעבערישער מאכט. אויב ביז איצט גילט דער אלטער כלל, אז די אויספיהרענדע מאכט מוז זיך אונטערווארפען דער געזעצגעבערישער, זאל ער פון היינט אן ביי אונז אויפהערען צו גילטען. איבריגענס האט ער שוין פערלוירען זיין גילטיגקייט. אויב אין פארלאמענט איז דא א געזיכערטע מעהרהייט, וואס גיהט תמיד מיט דער רעגירונג, וואס שטעלט נישט קיין שום תנאים, האט דאך ממילא די אויספיהרענדע מאכט פרייע הענד.

אט די טענדענץ, וואס ליגט אויף דער ליניע וואס די נייע מעהרהייט וויל פיהרען, האט זיך שוין בולט ארויסגעוויזען נאך אין פריהערען סיים, שוין דער פאקט, וואס די איצטיגע מעהרהייט האט זיך נאך פריהער אפגעזאגט פון דער דעפוטאטישער אונבעריהרליכקייט און האט עס ארויסגערוקט אלס א נייעם פרינציפ פון פארלאמענטאריזם, לאזט זעהר פיל טראכטען. אין דער צייט פון די וואהלען און פאר די וואהלען איז וועגען דעם ענין א סך גערעדט געווארען אין אינטערוויאוען און ארטיקלען. אבער נאר פון איין זייט, פאר׳ן פשוטען מענש זענען די טענות געגען דער אונבעריהרליכקייט געווען צום הארצען. ער האט פערשטאנען, אז עס איז גענוג פאר א דעפוטאט וואס ער קריגט העכער טויזענד גילדען א חודש אין קעשענע מיט אנ׳אומזיסטען באהן־בילעט, זאל ער נאך דערצו זיין אונבעריהרליך? פאר וואס קומט עס איהם?

אין אמת׳ן אבער איז די אונבעריהרליכקייט דער חוט השדרה, דער עיקר אין פארלאמענטאריזם אויב מען נעהמט דאס צו, אויב דער דעפוטאט ווערט א פשוטער בשר ודם, וואס איז פעראנטווארטליך פאר יעדעס ווארט וואס ער רעדט און קען זגעהן זיצען פאר יעדען בעליידיגענדען אויסדרוק, וואס ער בענוצט איז אויס מיט׳ן גאנצען פארלאמענטאריזם, איז אויס מיט׳ן קאנטראל, וואס דער סיים דארף האבען איבער אלץ וואס טוט זיך אין לאנד. ביי א טיפערער בעטראכטונג מוז מען קומען צום בעשלוס אז קיין דעפוטאט טאר זיך נישט אפזאגען פון זיין אימוניטעט אזוי גוט ווי דער בירגער טאר זיך נישט אפזאגען פון געהיימען וואהל־רעכט.

ווי מען זעהט, איז עס א טיפער ענין, וואס ריהרט אן די עקרים פון קאנסטיטוציאנאליזם און מען מוז זיך נאר וואונדערען ווי אזוי מען האט ביי אונז דעם פונקט אזוי קאלטבלוטיג בעהאנדעלט און נישט געזעהן, אז דאס איז דער יסוד פון גאנצען בנין. מיר האלטען אבער, אז נאך איצט איז נאך נישט צו שפעט דאס פראבלעם צו פענאנדער־וויקלען.

ש. י. ס.

וואס איז פארגעקומען אין בריסק?

ארגאן פון סאנאציע פאדערט אנצוגעבען פאקטען און נעמען

דער ענין בריסק געהט נישט אראפ פון די שפאלטען פון די בלעטער. פערקעהרט, אין די לעצטע טעג איז די פראגע געווארען בעזונדערס אקטועל, מ׳רעדט אפענער, פרייער און ס׳איז פאר־האן אנ׳אויסזיכט, אז אויף דער געהיימניש פון בריסק“ זאל ענדליך געווארפען ווערען דאס גע־העריגע ליכט.

אויף דער אויפפאדערונג פון סאנאטארישען „עקספרעס פאראנני“ עס זאלען אנגעגעבען ווערען קאנקרעטע פאקטען וועגען די געשעהענישען אין דער בריסקער פעסטונג, האבען די בלעטער פון דער אפאזיציע געענטפערט, אז דערווייל איז דאך אונמעגליך, ווייל ערשטענס, זענען נאך נישט אלע ארעסטירטע בעפרייט, צווייטענס בעציהען זיך די אנקלאגעס אויך אויף דער פראקוראטור און דרי־טענס, אז מ׳קאן נישט דערלאנגען קיין אנקלאגע צום איצטיגען יוסטיץ־מיניסטער מיכאלאווסקי אויב׳ן זעלבען מיכאלאווסקי אלס געוו. פראקוראר.

דערויף ענטפערט דער „עקספרעס פאראנני“:

„מיר פערשטעהען נישט, וואס עס קאן שטערען קלאר אוועקצושטעלען די פראגע דער אומשטאנד, וואס נישט אלע פון די געוועזענע און איצטיגע דע־פוטאטען געפינען זיך אויף דער פרייהייט, אויף ווי־פיל די בעשולדיגונגען בעציהען זיך אויך אויף די פערזאנען, וועלכע האבען שוין פערלאזען די תפיסה. זיי לכל הפחות וואלטען דאך געקאנט דערמאנען וועגען זייערע פערגוואלדיגטע רעכט. ווי דאס בע־הויפטען זייערע פאליטישע פריינד.

„און עס האנדעלט זיך דאך דא נישט וועגען א פאליטישער, נאר וועגען שטרענג עטישער פראגע: צי זענען געווען אין וואסערע פאלען פון פיזישע גע־וואלדטאטען איבער די ארעסטירטע און ווער איז דער שולדיגער. אויף דער דאזיגער פראגע וועט מען קאנען קלאר, אהן נישט בערעדענישען ענטפערען, ווען מען וועט זיך ריכטען אויפ׳ן וועג פון געזעצ־ליכע אויספארשונגען.

„דעריבער ווידערהאלען מיר: זאלען די, וועל־כע האלטען זיך פאר קרבנות, אדער פאר עדות פון די גוואלדטאטען, אוועקווארפען זייער ביז איצטיגע מורא, זאלען זיי זיך אננעמען מיט מוט און ארויס־טרעטען מיט א פארמעלער אנקלאגע, זאלען זיי ברענגען די פאקטען, וועלכע זענען זיי בעקאנט, די דאטען און נעמען, און דאן וועט דער ענין אהן ספק אויפגעקלערט ווערען און די קאנסעקווענצען וועלען געצויגען ווערען“.

וואס שעדיגט דעם אנזעהן פון דייטשלאנד

טעאדאר וואלף וועגען פערבאט פון רעמארק־פילם „אויפ׳ן מערב־פראנט קיין שום נייעס“

די דייטשע רעגירונג האט זיך דערשראקען פאר די ווילדע סקאנדאלען, וועלכע ס׳האט געמאכט א הייפעל כוליגאנעס היטלעריסטען ביי דער אויפפיה־רונג פון פילם־בילד לויט רעמארקס „אויפ׳ן מערב־פראנט קיין שום נייעס“ און האט דאס ווייטערדיגע דעמאנסטרירען פון פילם פערבאטען, וועגען דאזיגען אויסטערלישען, פחדנישען בעשלוס פון דער רעגי־רונג שרייבט טעאדאר וואלף אין „בערלינער טאגע־בלאט“:

„איך האב געזעהן דעם פילם, וועלכער „שע־דיגט דעם אנזעהן פון דייטשלאנד“, אין לעצטען אווענד, ווען ר׳האט געדארפט ערשיינען. מאנכעס איז אין פילם טעכניש פולקאם, מיטרייסענד און פון געוואלטיגער קראפט, אנדערע זייטען זענען שוואך און קיטשארטיג, די צושטערטע דערפער און שטעט זענען האליוואוד־שפילצייג און שמעקען מעהר מיט קלייסטער און פאפע, ווי מיט פייער און פולווער און אויך די דייטשע אוניפארם־קנעפ און אנדערע מיליטערישע פרטים זענען נישט איינגאנצען קארעקט. אבער ווער עס בעהויפטעט, אז דאס איז א „העץ־פילם“, דער לייגט אונפערשעהמט און ווער עס זאגט, אז ער שטעלט פאר דעם דייטשען סאלדאט אין א שלעכטען ליכט, דער זאגט בעוואוסטזיניג און אונבעוואוסטזיניג א ליגען... יעדענפאלס איז עס נישט דער פריש־פרעהליכער קריג. די העלדען זענען מענשען, מען זעהט אויך טרויער, לייכען און לאזא־רעטען, איבריגענס נישט א העלפט אזוי פיל נשמה־פיין, ווי ביי די ענגלישע סאלדאטען און אפיצירען אין ענגלישען פילם „די אנדערע זייט“, וועלכער האט, נישט קוקענדיג דערויף, לויט דער מיינונג פון די עמפינדליכסטע ענגלישע פאטריאטען, נישט גע־שעדיגט דעם אנזעהן פון ענגלאנד.

טעאדאר וואלף מאכט חוזק פון דער רעגירונג און פון די צענזארען, וועלכע האבען נישט געקאנט דולדען אין בילד די סצענע, ווי אנ׳18־יעהריגער זעלנער, וועלכער איז ערשט אראפ פון דער שול־באנק און איז ארייין אויפ׳ן פראנט אין א הורראגאנג פייער און זיין שרעק זיך דריקט אויס אויף אנ־אייגענארטיגען, נישט זעהר עסטעטישען אופן:

„אפילו א מאמענטאלער אנפאל פון שרעק איז, ווייזט אויס, ביי א יונגען דייטשען קריגסדעבוטאנט אויסגעשלאסען, און ווער עס ווייזט דערויף אן, דער בעליידיגט דעם אנזעהן פון דייטשלאנד און די עהרע פון דער דייטשער ארמעי“.

ס. וואלף פערענדיגט זיין ארטיקעל מיט די ווערטער:

„די פלוצלינגע און מאמענטאלע שרעק, וועלכע אנ׳אכצעהן־יעהריגער זעלנער פיהלט ביי דער ער־שטער בעגעגעניש מיט דעם שפע־פייער, שעדיגט נישט דעם אנזעהן פון דייטשלאנד. אבער דער אנזעהן פון דייטשלאנד און דער אנזעהן פון דער רעגירונג ווערען זעהר בעשעדיגט, ווען די פולע הויזן זענען מיניסטארען־הויזען“.

יודען דארפען נישט בעקעמפען די נייע אימיגראציע־געזעצען

כדי נישט דערוועקען א חשד, אז זיי טראכטען נאר וועגען זיך

וואשינגטאן (יט״א) קאנגרעסמאן שמואל דיקשטיין האט בעקומען א טעלעגראמע, אין וועל־כער עס ווערט געפאדערט, אז פארשטעהער פון אמעריקאנער יודישען קאמיטעט און אנדערע יודי־שע ארגאניזאציעס זאלען ארויסטרעטען פאר דער אימיגראציאנס־קאמיסיע געגען די נייע אימיגראצי־יאנס־בילס, וועלכע וועלען שטארק טרעפען די פרוי־ען און קינדער פון איינוואוינער, וואס זענען נישט קיין בירגערס, ווייל זיי וועלען לויט די נייע געזעצען נישט טארען אריינקומען אין לאנד.

קאנגרעסמאן דיקשטיין, זייענדיג אליין א שטאר־קער געגנער פון די נייע בעגרענצונגען, איז אבער ביי דער מיינונג, אז עס איז נישט ראטזאם יודישע קערפערשאפטען זאלען אויפטרעטען געגען די אי־מיגראציע־געזעצען, ווייל דאס וועט אויסבעטייטש ווערען, אז יודען טראכטען נאר וועגען זיך און זיי אינטערעסירט נישט דער שארפער עקאנאמישער קריזיס אין לאנד, צוליב וועלכען עס ווערען פראי־עקטירט די נייע פערשארפטע אימיגראציאנס־בעגרענצען.

שלום אש, דער נאציאנאלער דיכטער פון דער יוד. בורזשואזיע

פארטראג פון מאקס עריק וועגען שלום אש

מינסק (יט״א) אין צוזאמענהאנג מיט׳ן 50־יעהריגען יובילעאום פון יודישען דיכטער שלום אש איז אין יודישען סעקטאר ביי דער ווייסרוסישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע פארגעקומען א פאר־טראג פון בעקאנטען סאוויעטיש־יודישען קריטיקער מאקס עריק וועגען דעם קינסטלערישען ווערט פון שלום אש׳ס ווערק.

„מען דארף שטארק קעמפען, האט מאקס עריק ערקלערט, געגען דער פערשפרייטער מיינונג, אז אונז דארף נישט אינטערעסירט די קינסטלערישע שאפונג פון דעם פאשיסט שלום אש. אש׳ס אויטא־ריטעט אלס א קינסטלער, איז צוליב א סך סיבות לעצטענס שטארק אויסגעוואקסען אין בורזשואזען אויסלאנד און אין דער מערב־ליטעראטור בכלל. אש איז דער נאציאנאלער דיכטער פון דער יודי־שער בורזשואזיע, אבער ער ווירקט אויך אויף גרויסע מאסען אפגעשטאנענע יודישע ארבייטער אויסער די גרעניצען פון ראטען־פערבאנד“.

„פאר די דאזיגע שיכטען, האט עריק געזאגט, איז קלאר דער רעאקציאנערער פאשיסטישער תוך פון אש׳ס פאליטישער טעטיגקייט, זיי האלטען אבער, אז דאס האט נישט צו טון מיט זיין ליטערא־רישען שאפען, וואס איז עכט־מענשליך און טיף־הור־מאניסטאר“. עס איז אויך א גרויסער טעות צו מיינען, אז אש איז נישט פערשפרייט אין ראטען־רוסלאנד. פאר די לעצטע 5 יאהרען איז ערשינען 9 בענדער פון אש׳ס ווערק אין רוסיש. זיין ראמאן „די מוטער“ איז פאר די לעצטע 18 חדשים פערשפרייט געווארען אין 2 אויפלאגען. אש ווערט פיל געלעזען איבער־הויפט פון רוסישע לעזער, דערפון דרינגט ארויס, אז די אפשאצונג פון אש׳ס שאפונג איז אנ׳אקטועלע פראגע.

דער אויספיהר, וואס מען קען מאכען פון פאר־טראג איז, אז אש איז א גרויסער טאלאנט מיט א גרויסען נאמען סיי אין דער יודישער, סיי אין דער מערב־איירא־פעאישער ליטעראטור, אז זיין ווירקונג איז גרויס נישט נאר צווישען קליינבירגערטום, נאר אויך צווישען ארבייטער, אז אש איז גוט בע־קאנט און גוט פערשפרייט אויך אין ראטען־רוס־לאנד, איבערהויפט צווישען רוסישע לעזער, אז אש איז דער אידעאלאג פון דעם יודישען קליינבירגער־טום, וואס געהט אונטער דער דיקטאטור פון דער גרויס־בורזשואזיע, אז די ווירקונג פון דעם פאשיסט אש איז גענוג שטארק און מען דארף דעריבער נישט בעציהען זיך פאסיוו און גלייכגילטיג צו זיין שאפען.

צושטאנד פון דער איינוואנדערונג קיין א״י

מיטטיילונג פון דער „יודישער אגענץ“

לאנדאן (יט״א) די עקזעקוטיווע פון דער יו־דישער אגענץ האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט וועגען צושטאנד פון דער איינוואנדערונג און אר־בייטס־מארק אין א״י. אין יאהר תר״צ זענען אנגע־קומען קיין ארץ־ישראל 5,383 יודישע אימיגראנטען אין אויגוסט, סעפטעמבער און אקטאבער ה. י. האבען איינגעוואנדערט 614 יודען, דערין 85 וועלכע האבען געהאט א געניגענדען אייגענעם קאפיטאל און 224 זענען בעקומען צו זייערע קרובים אין א״י. די יודישע איינוואנדערער האבען אהן שוועריגקייטען גלייך בעקומען בעשעפטיגונג. די עקזעקוטיווע האט אנגענומען שריט, כדי אויסצובעסערן די וואוינונגס און היגיענע־בעדינגונגען פון די ארבייטער אין די קאלאניעס. עס זענען אויפגעשטעלט געווארען נייע הייזער פאר 750 ארבייטער און באראקען פאר 400 תמנים. היי־יאהר איז אויף די זעלבע צוועקען אסיגנירט געווארען א סומע פון 5,150 פונט. פיל ארבייטער האבען בעקומען בעשעפטיגונג א דאנק דער פערשטארקטער בוי־בעוועגונג אין ירושלים.

אין חיפה דארף מען זיך ריכטען אויף א וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט אין משך פון די נאהענטסטע חדשים אין צוזאמענהאנג מיט׳ן פערענדיגען די ארבייטען ביים שאנטי־בוי אין עמק־יזרעאל און רוטענבערג צענטראלע־עלעקטריע־סטאציע ביים ירדן.

אין די קאלאניעס איז פארצוזעהן, א דאנק דעם שניט־סעזאן אין די פרדסים, א ליקווידאציע פון דער צייטווייליגער ארבייטסלאזיגקייט, וועלכע האט אנגעהאלטען בעת די זומער־חדשים. איצט ווערט ווייטער געזאגט אינ׳ם קאמוניקאט — הערשט אין די קאלאניעס א געוויסע דעפרעסיע צוליב די נישט־צופרידענשטעלענדע פרייזען פון אראנזשען און אנ־דערע פרוכטען. דער שטח פון די יודישע פרדסים האט זיך היי־יאהר פערגרעסערט מיט 5000 דונאם, די פערהאנדלונגען צווישען די פלאנטאטארען און דער ארבייטער־ארגאניזאציע וועגען די ארבייטס־בעדינגונגען האבען זיך שוין טיילוויז פערענדיגט אויף א בעפרידיגטען אופן.

ציונ. עקזעקוטיווע האט ב וואכן פריהער געוואוסט וועגען ווייסבוך

לאנדאן (יט״א) דער צענטראל־קאמיטעט פון רעוויזיאניסטישען פערבאנד האט פערעפענטליכט א ווארנונג אויפ׳ן אדרעס פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, אי זוועלכער עס ווערט געזאגט, אז די ציוניסטישע עקזעקוטיווע דארף גע־דענקען, דאס אלע שריט, וואס ווערען געמאכט בעת די פערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגי־רונג מוזען פארגעלעגט ווערען און בעקומען די צו־שטימונג פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט און מוזען אויב בעקומען די סאנקציע פון קאנגרעס, וועלכע האט דאס רעכט זיי אפצוווארפען.

דער רעוויזיאניסטישער ארגאן דער „נייער וועג“ פערעפענטליכט א ידיעה פון א רעוועלאציאנס כאראקטער, לויט וועלכען די הויפט־יסודות פון ווייס־בוך זענען בעקאנט געווען דער ציונ. עקזע־קוטיווע מיט דריי וואכען פריהער איידער דאס ווייס־בוך איז פערעפענטליכט געווארען. די עקזעקוטיווע האט אבער אין משך פון די דאזיגע דריי וואכען נישט אפגעהאלטען קיין איין זיצונג.

געשענדעט דעם בית־עלמין אין האטינגען

בערלין (יט״א) אונענטדעקטע כוליגאנעס האבען געשענדעט דעם אלט־יודישען בית־עלמין אין האטינגען („והר־געביט“). די כוליגאנעס האבען פולשטענדיג פערניכטעט 14 מצבות. די ווילדע טאט איז בלי־ספק א פועל־יוצא פון דער אגיטאציע פון די היטלער־לייט, וועלכע ענטוויקלען אין האטינגען א לעבהאפטע טעטיגקייט.

די פאליציי האט בעשטימט א הויכע בעלוינונג פאר ענטדעקען די כוליגאנעס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

אויפגעלעזט די געריכטס־אויפזיכט
איבער דער פירמע קאראל ט. בוהלע
טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

דער אינהאַבער פון דער באַנקראָטירטער פירמע „גלאָבוס" קאַראָל (קלמן) פינקוסאָוויטש (פעטריקאָווער 220) האָט מיט זיינע קרעדיטאָרען געשלאָסען אַן'אויסגלייכס־אָפּמאַך. דאָס האַנדעלס געריכט האָט דעם אָפּמאַך נישט בעשטעטיגט און די פירמע האָט די דעציזיע אנגעקלאָגט אין אַפּעלאַציע־געריכט, וועלכע האָט אָפּגעשאַפט דעם לאָדזער אורטייל און בעשטעטיגט דעם אָפּמאַך פון 24. מאַי 1930 י.

* * *

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט האָט די פירמע קאַראָל ט. בולע זיך געווענדעט אין האַנדעלס־געריכט אַז ס'זאָל אָפּגעשאַפט ווערען די געריכטס־אויפזיכט איבער איהר און די פּראָלאָנגאַציע פון איהרע צאָהלונגען. דאָס געריכט איז איצט די בקשה נאָכגעקומען און די געריכטס־אויפזיכט איז פון 12. דעצעמבער אָן אָפּגעשאַפט.

שווער זיך אפגעבריהט 2 קליינע קינדער
וואס זענען פערבליבען אהן אויפזיכט

(—) אויף וועסאָלא 6 אין באַלוט וואוינט די פאַמיליע וואָלף יאַקובאָוויטש. זונטאג אין אָוונט איז יאַקובאָוויטש אַרויס פון זיין וואוינונג מיט דער פרוי און האָט דאָרט איבערגעלאָזט אַליין זיין 12 יאָהריג מיידעל צירעל און 6 יאָהריגען יונגעל זלמן אין אָוונט האָט זיך דאָס יונגעל שוין אויסגעטון און זיך געלעגט שלאָפען. אָבער ס'האָט זיך איהם נישט געשלאָפען און אַזוי ווי די עלטערן זענען נישט געווען אינדערהיים האָט דאָס יונגעל אַביסעל אַ שטיף געטון.

דערוויייל האָט ער צוליב אומפאָרזיכטיגקייט איבערגעקעהרט די ליכט און אויף איהם האָט זיך אָנגעצונדען די העמד. צירעל האָט זיך געוואָרפען ראַטעווען דעם ברודערל דערווייל האָבען זיך אויף איהר אויך אָנגעצונדען די מלבושים. ביידע האָבען אָנגעהויבען שרייען און אויף די געשרייען זענען אָנגעקומען די שכנים, וועלכע האָבען אויסגעריסען די טיראיינגעלאָשען דעם פייער און אָפּגעראַטעוועט די קינדער. מ'האָט צו זיי אַרויסגערופען פאַגאָטאָוויע דער צושטאַנד פון דער מיידעל איז נישט קיין געפעהרליכער, זלמנקען האָט מען אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין אַנאַ מאַריא שפּיטאָל.

וועקסעל־פעלשער בעקומען צו 6 און צו 3 חדשים טורמע

(2) ענדע נאָוועמבער 1929, האָט דער גוטבעזיצער זענאָן סקשינסקי זיך דערוואוסט, אַז אין אומגאַנג געפינען זיך וועקסלען אויף 1000 זל. מיט זיין אונטערשריפט, אָבער ער האָט נישט געקענט פעסטשטעלען, ווער ס'האָט אַזאַ וועקסעל. ערשט ענדע דעצעמבער האָט די לענטשיצער באַנק מיטגעטיילט סקשינסקין, אַז אין באַנק איז פערהאַן זיינס אַ וועקסעל אויף 1000 זל. סקשינסקי האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער וועקסעל איז אַ געפעלשטער און האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פּראָקוראַטור.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פעלשונג האָט געמאַכט דער מיהל־אינהאַבער פון לענטשיץ עדוואַרד שענדעל, וועלכער האָט אויך געפעלשט אַ זשירא פון זיין ברודער אַלבערט און האָט איהם שפּעטער דיסקאָנטירט דורך זיין אינקאַסענט לייב פּאַרזשענטשעווסקי. פּאַרזשענטשעווסקי האָט געוואָלט דיסקאָנטירען דעם וועקסעל ביי אַ געוויסען שליוואָוויטש, יענער אָבער פון זיכערהייטסווענען האָט געפאָדערט, אַז דעם וועקסעל זאָל זשירירען פּאַרזשענטשעווסקיס עלטערען. אַ געוויסער עדמונד וואָלסקי האָט דאַן געפעלשט די זשיראָס פון פּאַרזשאַנטשעווסקיס עלטערען.

אויפ'ן פּראָצעס, וועלכער איז נעכטען פאָרגעקומען אין היגען קרייז־געריכט האָט שענדעל זיך מודה געווען, און ערקלערט, אַז ער איז געווען אין אַ שווערער לאַגע און געוואוסט, אַז סקשינסקיס וועקסלען וועט מען לייכט קענען דיסקאָנטירען. אויך לייב פּאַרזשענטשעווסקי און וואָלסקי האָבען זיך מודה געווען, דאַגעגען האָט זיך נישט מודה געווען אַהרן פּאַרזשענטשעווסקי. דאָס געריכט האָט שענדלען פערמשפּט אויף 6 חדשים תפיסה, לייב פּאַרזשענטשעווסקי און וואָלסקי צו 3 חדשים טורמע. אַהרן פּאַרזשענטשעווסקי איז בעפרייט געוואָרען פון יעדע שטראָף.

אויטאבוס קאטאסטראפע
דאס פערד וואס האט די קאטאסטראפע ארויסגערופען איז דערהרג'ט געווארען

(א) נעכטען אינדערפריה ווען דער אויטאָבוס פון איצעק לערמאַן איז געפאָהרען פון וואַרשא קיין לאָדז און איז געווען 2 קילאָמעטער הינטער דאָרף ביסקופּעץ איז איהם ענטקעגען אָנגעפאָהרען אַ וואָגען, דער פערד האָט זיך איבערגעשראָקען, זיך געשטעלט דיבאַם און איז אַרונטערגעפאַלען אונטערן אויטאָבוס. דער שאָפער האָט נישט בעוויזען בעצייטענס איינצוהאַלטען דעם אויטאָבוס און איז אַרויף אויפ'ן פערד וועלכער איז דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט. דער וואָגען איז צושמעטערט געוואָרען. דעם פויער וואָס איז מיט'ן וואָגען געפאָהרען און קיינער פון די פּאַסאַזשירען האָט פון דער קאַטאַסטראָפע נישט געליטען.

ארום דעם זאקשעווסקי־מארד און זעלבסטמארד
א סברא, אז ביידע וועלען בלייבען לעבען, און וועלען זיך גט'ן...

(2) די סענסאַציאָנעלע געשיכטע מיט'ן קאַסירער פון דער פאַבריקס־באַהן זאַקשעווסקי, וועלכער האָט געוואָלט דערמאָרדען זיין פרוי און בעגעהן זעלבסטמאָרד, נעהמט אָן אַ נייע ווענדונג. נעכטען האָט מען ביי זאַקשעווסקי אַרויסגענומען די קויל פון קאָפּ. דערביי איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס רעכטע אויג איז ביי איהם אויסגערונען.

ווי די דאָקטוירים פערזיכערען, וועט ער בלייבען לעבען. ביי זיין בעט אין שפּיטאָל איז אַוועקגעשטעלט געוואָרען אַ וואַך.

דער צושטאַנד פון פרוי זאַקשעווסקא איז איצט אַ צופרידענשטעלענדער און אויב ס'וועלען זיך נישט מאַכען קיין קאָמפּליקאַציעס, וועט זי אין אַ וואָך אַרום פערלאָזען דעם שפּיטאָל.

די וויטערדיגע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די ערשטע ערקלערונג פון פרוי זאַקשעווסקא, דאָס דער מאַן האָט איהרגעשאָסען מיט איהר ווילען, איז נישט ריכטיג, און איצט, ווען זי האָט זיך דערוואוסט, אַז דער מאַן וועט בלייבען לעבען, האָט זי איהרע ערקלערונגען געענדערט.

בעת זאַקשעווסקי איז געווען ביי קוקולסקין, האָט ער זיי דערצעהלט, אַז ער האָט דעפּראָנירט 10 טויזענד זלאָטיס, און ווען זיי האָבען איהם געמאַכט פאָרוואורפען, האָט ער אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער און אויסגעשאָסען אין זיין פרוי, דערביי האָט ער זיך נאָך געראַנגעלט מיט'ן שוואָגער, וועלכער האָט איהם דערויף געוואָלט שטערען.

נאָכ'ן געזונד־ווערען זאָל די פרוי זאַקשעווסקא פערפיהרען אַ גט־פּראָצעס.

בעדער לוט'ן סאנדאר־סיסטעם
אין דער באד־אנשטאלט ביי בוימלער

די ידיעה וועגען דער איינפיהרונג דורך דעם באַד־אַנשטאַלט פון ר. בוימלער די בעדער לויט'ן סיסטעם פון סאַנדאָר, האָט אין גאַנץ לאָדז אַרויסגערופען אַן'אינטעהוייערע פּעראינטערעסירונג. וואָס איז דאָס פאַרע בעדער?

ס'איז שווער צו ענטפערן אין אַ קורצער כראָניק נאָטיץ, בעת די מעדיצינישע ליטעראַטור ווידמעט לעצטענס גאַנצע בענדער אויפ'ן געביט פון וואַסער־היילוני, לויט סאַנדאַר'ס סיסטעם!

זייט 3 יאָהר ווערט אויף אַלע גרויסע וועלט־אויסשטעלונגען פּרעמירט סאַנדאָר'ס אַפּאַראַטור, וואָס איז די לעצטע דערגרייכונג פון דער טעכניק און מענשליכען אויפטו. היינט וועט די מעגליכקייט צו גענימען פון די דאָזיגע סאַנדאָר־בעדער, בעפרייען טויזענטער לאָדזער איינוואוינער פון פאָהרען אויף וואַסער־הייל־קוראָרטע נאָך אויסלאַנד. שליסליך בעראַט אייך ביי אייערע דאָקטוירים.

Dr. med.
M. LERNER

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען
זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09
נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

נאָך 8 גאַסטשפּילען פון בעריהמטען אַרטיסט פון סטאַניסלאַווסקי'ס קונסט־טעאַטער אין מאָסקווע, פּיסקאַטאָר־טעאַטער אין בערלין

פאול בראטאוו

היינט, דינסטאג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג ווערט נישט געשפּילט.

פרייטאָג, דעם 19 דעצעמבער, 9 אָוונט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 50־יאָהריגען יובילעי פון גרויסען יודישען דיכטער שלום אש — פייערליכע פּרעמיערע!

„גאט פון נקמה"

דראַמע אין 3 אַקטען פון שלום אש. הויפּטראָל „יאַנקעל שאַפּשאָוויטש" פ. בראַטאַוו

פאַר דער פאָרשטעלונג וועט האַלטען אַ וואָרט וועגען דעם גרויסען יובילאַר, דער פאָרזיצער פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאַליסטען סינדיקאַט רעד. לאַזאַר פוקס.

שבת, דעם 20 דעצעמבער, 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פרייזען פון 80 גר. אָן

דער פאטער

דראַמע אין 3 אַקטען פון א. סטרינדבערג. הויפּטראָל „אַדאָלף" — פּאָול בראַטאַוו

שבת, דעם 20 דעצעמבער, 9 אָוונט ווידערהאָלונג פון דער אש־פּרעמיערע

גאט פון נקמה

דראַמע אין 3 אַקטען פון שלום אש. הויפּטראָל „יאַנקעל שאַפּשאָוויטש" — פ. בראַטאַוו

זונטאָג, ד. 21 דעצ. 9 אָוו. לטובת „בית יתומים" זגערשער 40 — „הינקעמאָן"
מאָנטאַג, ד. 22 דעצ. פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. אָן — „דער פּרעמיערער"
דינסטאָג, ד. 23 דעצ. פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. אָן — „גאָט פון נקמה"

ס'נעהמען אנטייל פרויען: מ. ראַיען, ס. פלאָם, י. פלאָם, ס. פּאָזנאַנסקא. מענער: ח. בראַקאַרוש, מ. גוראָוויטש, י. גרינהויז, י. וויינבערג, מ. מעלמאַן, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. פלוים. סופלער: מ. אייזנבערג. בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

אנטי־שווינדזוכט־טעג

בשעתו האָט דער פּרעמיער מיניסטער פון פאַרשידענע מיניסטעריעס אַ צירקולאַר צו אַלע אַמטען, אַז אין די מלוכה־אַמטען טאָר מען נישט איינאָרדנען קיין עפענטליכע זאַמלונגען, פערקויף פון אָפּצייכענונגען א. א. וו.

איצט איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער דאָזיגער צירקולאַר וועט צוריקגעצויגען בנוגע דער אַקציע פון די אַנטי שווינדזוכט־טעג. די מיניסטעריען פון אַרבייט, בילדונג און פינאַנץ האָבען פון אַנדערגעשיקט צירקולאַרען, אַז אין זייערע אַמטען מעג מען פערקויפען די אָפּצייכענונגען לטובת דער אַנטי שווינדזוכט־זאַמלונג. בכלל ווערט רעקאָמענדירט די דאָזיגע אַקציע מעגליך צו שטיצען.

אפטייקען
היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) קאַפּראָווסקי (נאָוואָמיעיסקא 15) טשינסקי (זשגאָווסקא 59), ט־איוקאָווסקי (בזשעזשינער 56), ראָזענבלום (ציגעל גאַס 12), באַרטאָשעווסקי (פּיעטרקאָווער 95), קליפּס (קאָנטנע 54).

מיט זאמד און אש
דארף מען בעשיטען די טראטוארען בעת א גליטש

אין די לעצטע 2 טעג איז ביי אונז געוואָרען אַ גליטש און פיל מענשען פאַלען אויף די גאַסען. מ'דאַרף דערמאָנען די הויז־ווירטען אַז ס'עקזיסטירט אַ ספּעציעלע פעראָרדנונג פון דער שטעטישער סטאַראָסטווא אַז די טראָטואַרען און די גאַס דאַרפען בעת אַ גליטש בעשאָטען ווערען מיט זאַמד אָדער מיט אַש.

(2) פאַר'ן הויז פון לימאַנאָווסקא 3 איז אויף דער גליטש געפאַלען די 68־יאָהריגע פעסע ווינטער פון קאַלענבאַך 11. די אַרויסגערופענע פּאַגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט אַז זי האָט זיך צובראָכען ביידע פיס און איהר ערטיילט די ערשטע הילף.

די פייערונג
אין פעראיין „נושאי המטה וגמילת חסדים" פל. וואָלנאַשטשי 3

עהערנכטען, אי' דחנוכה איז פאָרגעקומען די ערשטע יעהרליכע פייערונג פון דער גמילת־חסדים־קאַסע ביים פעראיין.

די פייערונג עפענט דער פּרעזעס ה' יוסף כזשאַנאָוויטש, ביי די אַנוועזענהייט פון אַ גרעסערער צאָהל מיטגלידער.

די רעדנער ה"ה א. פעפער, ב. דאָבזשינסקי, און אַנד. דריקען אויס, מיט דער איינשטימונג פון אַלע אַנוועזענדע, אַ דאַנק דער פערוואַלטונג פאַר איהר אונערמידליכער אַרבייט לטובת דעם פעראיין און דער פערגרעסערונג פון דער גמילת־חסדים — קאַסע.

יוד. שרייבער־פאַריין און פוילן
דירעקטאָריאַט
פון די פאַרייני־שעמערן

ענסעמבל, דיר. פאַר לאָדז: שמאַק־פעדער. לייטער: א. בעומאן

לאדז. יוד. קאמער־טעאטר
ביילער
אין ווייטען זאל
„ארדט" מאַנטייפעל זאַכאָדניאַ 43
הויפּטסטל. ליי'טער:
משה בראדערזאן.

היינט, דינסטאג — 1 פארשטעלונג
אָנהויב 9.15 אין אָוונט

אויפן הימל איר'ד

אין 2 טיילען, 14 בילדער.

נומערן: 1) קלויזניקעס 2) דאָס ליד פון די מחדר ער, 3) אויפ'ן דאָרף, 4) שלום־בית, 5) נטא־שמענדריק 6) אויפ'ן „רעפּטאַק", 7) אויפ' הענ פיין בית־לחם 8) נאָך האַלבע נאַכט 9) „לאַיסטראַקעס", 10) ביים טאַמאָווער, 11) מאַנאָלאָג 12) הערבסט־טאַנגאָ, 13) יודישע דעפּטאָריע, 14) אויפ'ן הימעל אַ יריד.

אַנסאַמבל לויט'ן א. ב. פּרויען: זיסעל־גירל, מ. דילסקאַ, לאַלאַ זילבערמאַן, שיינע מרים. מענער פעטירמאַן, אלא שליפּקאָוויטש. מענער שמואליק גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטעל קאָן יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, ל. נאָרעלסאַ, שגם גאַן, מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאַן און פאָלקס־מאָטיוען! דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער, טענץ איינגעשטעלט דורך אַזרעיל פּרושיצקא. מוזיק־לייטער — ה. רובין, רעזשי — דזשיגאַן, שומאַכער. בינע־אינספּעקטאָר — מ. קאָן, ליכט־ פעקטען — יעראַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 בייטאָג און פון 5 אָוונט. שבת און יום־טובים אַ גאַנצען טאָג

פערשוואונדען א 14 יאהריג מיידעל

(2) אויף בזשעסקא 84 וואוינט דער סוחר בעכראלסקי, וואס האט א 14 יאהריגע טאכטער, א שילערין. סיי אין דער היים און סיי אין שולע איז זי געווען זעהר פינקטליך און איז פון אלעמען געווען זעהר בעליבט. זונטאג איז זי ארויס פון דער היים אויף א שפאציר און איז צו מיטאג נישט צוריקגעקומען. ווען ביז 3 א זייגער איז נאך על־אנארא אלך נישט געקומען אהיים, האבען די עלטערן אנגעהויבען זי צו זוכען ביי אלע איהרע קאלעזשאנקעס און ווען מ׳האט זי נישט געפונען געמאלדען וועגען דעם אין פאליציי. ביז איצט האט זיך די פאליציי שוין פערשטענדיגט מיט אלע ארומיגע שטעט און מיט די גרעניץ פונקטען, אבער קיין שום ידיעות וועגען דער פערלוירענער עלעאנארא זענען דערווייל נישט פערהאן.

ס׳איז ענטשטאנען א חשד, אז זי איז פערפיהרט געווארען דורך פרויען־הענדלער.

גרויסע פייערונג פאר דער יוגענד אין „אהל־יעקב"

פרייטאג, צו קבלת שבת, איז אין דער שוהל „אהל־יעקב" (גזשיבנסקא 18) פארגעקומען א ספעציעלע פייערונג פאר דער שול־יוגענד. עס איז געקומען זעהר א גרויסער עולם, דער גרעסטער טייל פון וועלכען איז בעשטאנען פון יוגענד.

נאך קבלת שבת האט הרב יעקב גוטקאווסקי געהאלטען אן׳אי הערליכע רעדע וועגען היילינקייט פון שבת און נאציאנאליזם.

די נאהענטסטע פייערונג וועט פארקומען דעם קומענדיגען שבת חנוכה, נאכמיטאג מיט דער בעטייליגונג פון איינעם פון די אנגעזעהענסטע רעדנער פון אונזער שטאט.

צוליב טעכנישע סבות וועט :—: דער המשך פון :—:
ברידער־קאמפען אין 1905 אין לאדז
געדרוקט ווערן אין מארגענדיגען נומער

צום גרויסען קאנצערט
פון אבער־קאנטאר מרדכי הערשמאן אין פילהארמאניע

מארגען, מיטוואך, האלב ניין אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע דער לאנג־ערווארטעטער קאנצערט פון וועלט־בעריהמטען אבער־קאנטאר מרדכי הערשמאן.

נאך איידער מרדכי הערשמאן איז אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, זענען זיינע קאנצערטען אין פוילען שטענדיג געווען א געשעהעניש, אין אמעריקא האט זיך זיין חזנ׳ישער נאמען דערהויבען צו דער העכסטער מדרגה פון רוהם און גלאנץ.

מרדכי הערשמאן קומט איצט מיט א וועלטנאמען און ליב יעזאנגען פון דער גאנצער אמעריקאנער און אייראפעאישער פרעסע. ביי היינטיגען טאג ווערט הערשמאן פערעכענט פאר איינעם פון די גרעסטע חזנים אין דער וועלט. הערשמאן ווערט גערופען: „דער יודישער קארוזא".

דער פראגראם פון מיטוואכדיגען קאנצערט ענטהאלט אן׳אוצר פון יודישע מוזיק.

דער לאדזשער יודישער־עולם וועט זיכער נישט דורכלאזען די געלעגענהייט צו הערען דעם בריסען חזן מרדכי הערשמאן אויף זיין איינציגע אויפטריט אין פילהארמאניע.

העינא־מעדינא אין לאדז

אין דער פערגאנגענער וואך האט זיך די צאהל אנשטעקענדע קראנקהייטען אין לאדז עטוואס פערקלענערט און אנשטאט 105 פאלען מיט 2 וואכען צוריק איז אין דער פאריגער וואך געווען בלויז 94 פאלען. די גרעסטע צאהל פאלען, איז געווען אויף דיפטעריט, שארלאך און בויך־טיפוס. די פאריגע וואך איז אויך פערנאטירט געווארען א פאל פון העינא מעדינא.

הזנות, פאלקס־לידער און אפערע!
אלעס צוזאמען בעזיצט בלויז דער וועלט־בעריהמטער אמעריקאנער אבער־קאנטאר
מרדכי הערשמאן
די, וועלכע האבען איהם געהערט זאגען חזנות בעהו פטען, אז ער איז דער בעסטער פון די בעסטע, דער גרעסטער פון די גרעסטע חזנים.
די, וועלכע האבען איהם געהערט זינגען פאלקס־לידער זאגען, אז זיי וואלטען קיינמאל נישט מיד געווארען איהם ווידער און ווידער צו הערען, ווייל ער איז דער איינציגער יודישער פאלקס־זינגער.
די, וועלכע האבען איהם געהערט זינגען אפערען־אריעס בעהויפטען, אז ער קען זיך פערגלייכען מיט די גרעסטע סטאריען פון די גרעסטע אפערע־ביהנעס.
לאדזשער יודען וועלען קענען הערען דעם גאָט־געבענטשטען חזן און זינגער
מיטוואך, דעם 17־טען דעצעמבער, 8.30 א זייגער אין אווענט אין פילהארמאניע
בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

וויכטיג פאר פערזאנען, וואס קומען פון אמעריקא אויף א בעזוך אין פוילען
און זענען נאך נישט קיין אמעריקאנער בירגער

די צענטראלע יודישע עמיגראציע־געזעלשאפט „יעאס" מעלדעט:

ווי מיר דערוויסען זיך האט דער ארבייטס־דעפארטאמענט אין וואשינגטאן ערקלערט, אז די פריהערדיגע פעראָרדנונג וועגען נישט פראלאנגירען די פערמיטען פאר פערזאנען, וואס זענען נאך נישט קיין אמעריקאנער בירגער און געפינען זיך אויף א בעזוך אין פוילען, ווערט צוריקגעצויגען און די דאזיגע פערמיטען, וועלכע מען קריגט אויף א יאהר, קאן מען מיט 2 חדשים פאר׳ן אבלויפען זייער טערמין פראלאנגירען. אנגעבענדיג א ביטע דורכ׳ן אמעריקאנער קאנסול קיין וואשינגטאן, וואס עס קאסט 5 דאלאר. מען מוז וועגען דעם פערזענליך קומען קיין ווארשא מיט 2 חדשים פריהער פאר׳ן טערמין.

ווינשענסווערט איז אבער צוריקצופאהרען קיין אמעריקא, איידער דער פערמיט געהט אויס און נישט פערלאזען זיך אויף דעם, וואס מען קאן פראלאנגירען.

בעפרייט 2 אנגעקלאגטע אין מאכען אנ׳אבארט־אפעראציע

(2) אין היגען קרייז־געריכט איז פארגעקומען אנ׳אינטערעסאנטער פראצעס פעלאגעיא קאוואלטשיק איז געמשפט געווארען פאר מאכען זיך אנ׳אבארט מיט איהר צוזאמען איז געמשפט געווארען די 51 יאהריגע אנטאנינא גראטשיק וועלכע האט איהר אין דער אפעראציע געהאלפען.

אין יוני ה. י. האט די פאגאטאוויע געבראכט אין דער קליניק אויף בארוטאוויטש 58 א געוויסע פעלאגעיא קאוואלטשיק (פון טשענסטאכאווסקא 4) דער אָרדינאטאר ד״ר מארינאווסקי האט פעסטגעשטעלט אז די פרוי האט געפרובט זיך מאכען א קינסטליכען אבארט און איצט דראהט איהר א בלוט־פערגיפטונג און האט וועגען דעם מיטגעטיילט אין אויספארשונגס־אמט. בעת דער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען אז קאוואלטשיק האט געהאלפען אנטאנינא גראטשיק און געגען ביידען איז פערפיהרט געווארען א פראצעס, וועלכער איז נעכטען פארגעקומען. פעלאגעיא קאוואלטשיק האט זיך מודה געווען, אז זי האט געזוכט מאכען אנ׳אבארט ווייל זי איז געווען שוואנגער, נישט פון איהר מאן און אזוי ווי ער האט געדראהט בקרוב קומען אהיים האט זי מורא האבענדיג פאר איהם פארגעשלאגען דער גראטשיק 200 זל. פאר אדורכפיהרען די אבארט אפעראציע. אלס משכון פאר׳ן געלד האט קאוואלטשיק איבערגעלאזט ביי דער גראטשיק איהר פאס און די חתונה־אקטען.

דאס קינד איז פונדעסטוועגען געבוירען געווארען א לעבעדיגס און איז אין א טאג ארום געשטארבען אין קליניק. אויך גראטשיק האט זיך מודה געווען.

דאס געריכט האט ביידע אנגעקלאגטע בעפרייט.

שבת, דעם 20־טען דעצעמבער, 11 א זייגער אין אווענד
גרויסער באל אין „ארט"

אונטערגעצונדען דעם מאנ׳ס הויז אלס נקמה
הלמאי ער האט זי פערלאזט

(2) באלעסלאוו בארלאגא פון דארף יעזשעיעוו הינטער כאיני האט מיט 5 יאהר צוריק התונה געהאט אין לאדז און זיך בעזעצט אויף קיאווסקא 10 ער האט זיך אבער מיט דער פרוי נישט צוזאמענגעלעבט און איבערלאזענדיג זי אין דער וואוינונג אוועק צוריק צו זיין פאטער. די פרוי זאפיא האט פערקויפט די וואוינונג און געבליבען וואוינען אין לאדז, אבער דא איז איהר געגאנגען נישט ווי אמבעסטען, בעת איהר מאן ביים פאטער האט גוט געלעבט. איז ביי דער פרוי ענטשטאנען א געדאנק בוקם זיין זיך אינ׳ם מאן און זי האט געקויפט א פאר באנקעס נאפט, אוועק מיט זיי און ביינאכט אונטערגעצונדען דאס הויז אין דעם שייער פונ׳ם מאן. בעת דער אויספארשונג האט דער פאליציי פשאדאווניק בעמערקט סמנים פון פרויען טריט און מען איז נאך זיי נאכגעגאנגען האבען זיי איהם דערפיהרט צום לאדזער טראמוואי, וואו ער האט געטראפען באכלאגעס פרוי. מ׳האט זי פערהאלטען און אפגעפיהרט אין תפיסה אויף קאפערניקא גאס.

6 פערזאן פערטשאדעט פון א שלעכטען אויוען

(2) אויף מלינארסקא 63 וואוינט סטעפאן פעלטשאק מיט זיין פאטער, פרוי און 3 קינדער זונטאג האבען זיי איינגעהייצט אין אויוען און זיך געלעגט שלאפען. אינדערפריה האבען די זכנים בעמערקט אז קיינער געהט נישט ארויס פון שטוב און אין שטוב הערט מען נישט די קינדער. מ׳האט אנגעקלאפט אין טיר און ווען קיינער האט נישט געענטפערט, האט מען ארויסגערופען פאליציי, וועלכע האט אויפגעריסען די טיר און פעסטגעשטעלט, אז אלע ליגען פערחלשט.

מ׳האט באלד ארויסגערופען די פאגאטאוויע, נאך שווערער מיה איז דעם דאקטאר דורך קינסטליכע אטעמען געלונגען זיי אלעמען אפצומינטערען.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג דינסטאג, דעם 15־טען דעצעמבער

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

מוסר השכל׳דיגע קבלת שבת׳ן
אין „אהל יעקב"

נייע צייטען, נייע פזמונים, וואס מ׳האט אמאל פערלאנגט פון די עלטערן, פערלאנגט מען היינט פון די קינדער. אמאל איז געווען דער חוב פון עלטערן צו ערציהען זייערע קינדער בדרך הישר, היינט וויל מען, אז די קינדער זאלען מדריך זיין זייערע עלטערן אויפ׳ן דרך הישר.

און אפשר איז טאקי די לעצטע מעטאדע די גערעכטע, ווייל אויב די קינדער ווילען נישט פאלגען די עלטערן, וועלען די עלטערן אפשר יא פאלגען זייערע קינדער, און הלואי וואלט עס טאקע אזוי געווען ווייל, אשרי לדור שהגדולים נשמעין אל הקטנים.

מיט עטליכע יאהר צוריק, האבען דיסקוטירט הלל צייטלין און דוד פרישמאן. הלל צייטלין האט שטארק אגיטירט, אז די טאטעס זאלען זיין א ביישפיל פאר זייערע קינדער און זאלען דאווענען אין טלית און תפילין אין, אז די קינדער וועלען דאס זעהן, וועלען זיי אויך אזוי טאן.

האט דוד פרישמאן געענטפערט: נו און וואס טוט מען, אז ביי די טאטעס דאווענט זיך נישט עם טלית׳ט זיך נישט. עס תפילינ׳ט זיך נישט?...

וואס דער סוף פון זייער דיסקוסיע איז געווארען, געדענק איך נישט, איך האב זיך גאר היינטיגע וואך דערמאנט, ווען איך האב בעקיינען פון דער שוהל „אהל יעקב" אנ׳איינלאדונג, וואס זי לייענט זיך אימגיפעהר אזוי:

היות אזוי ווי דער אינטעליגענטער יוגענד און בפרט די, וואס לערנען אין די גימנאזיעס, זענען זעהר דערווייטערט פון יודישקייט און דער עיקר פון דאווענען־שוהלען, גאר פשוט זיי פוילען זיך צום דאווענען. האט דער קאמיטעט פון דער אויבענדערמאהנטער שוהל בעשלאסען איינצואָרדנען יעדען פרייטאג צו נאכט פייערליכע קבלת־שבת׳ן און גרויסע דרשנים וועלען רעדען מכח דעם ענין, כדי מעורר צו זיין דער יוגענד צו תפילה.

לכתחילה, האב איך א טראכט געטון: איז דאס א גאנץ גלייכע זאך, אולי מוס אפשר וועלען די יוגענד קימען צום שכל הישר און וועלען פערשטעהן, אז מ׳קאן האבען געגוג צייט אויף פינגפאנג, קאן מען אויך געפינען אביסעל צייט אויף אפצודאווענען. איך בין אבער שטארק חושד דעם קאמיטעט פון דער שוהל אין דאס לאזט זיך אויך גאנץ בולט הערען פון דעם דאזיגען קול קורא אז מ׳מיינט דא גאר נישט די קינדער, נאר פראסט פשוט — די טאטעס, מ׳וויל דא דעם להשיב לב אבות אל בניהם. דער קאמיטעט האט זיך א פנים ארומגעזעהען, אז די שוהל פוסטעוועט פון די טאטעס און ווי אזוי קאן מען זיי ציציהען, אויב נישט דורך די קינדער. הנם די היינטיגע טאטעס האבען וועניג, וואס מורא פאר זייערע קינדער...

דערווייל קימט א שעהנעם יישר כח דעם הרב ר׳ יעקב גוטקאווסקי פאר זיין טיפזיניגע דרשה.

שר של אש.

DZIŚ W RADJO
Godz. 20.15
JAN KIEPURA

„נידער מיט דער גריפע און קריזיס!"
שבת—דער חנוכה־באל אין „ארט"

היינטיגען שבת־חנוכה, 11 אין אווענד קומט פאר אין די זאלען פון „ארט" א פרעהליכער חנוכה־באל א. נ. „נידער מיט דער גריפע און קריזיס".

אזוי ווי די מעדיצין העלפט גאר קנאפ צו דער גריפע, און די פאליטיק צום קריזיס, וועט די „ארט"־חברותא ארויסטרעטען אין קאמף געגען די דאזיגע צוויי פלאגען, בעוואפענט מיט יוגענדליכער פרייד און הומאר.

דער חנוכה־באל זאגט צו צו זיין זעהר אינטערעסאנט, און ס׳איז מעהר ווי זיכער, אז פאר פאר׳ן טאג וועט דער עולם נישט אויפהערען צו טאנצען.

ערשטער סימפאנישער קאנצערט

מוזיקאלישע נאטיצען

נאך א לענגערער הפסקה, האבען מיר ווידער בעהאט די געלעגענהייט צו הערען אנ׳עצט סימפאנישען קאנצערט פון אונזער סימפאנישען ארקעסטער.

ווי קאמיש עס לייענט זיך דער וואָרט־זאץ „נאך א לענגערער הפסקה"!

אזא גרויסע שטאט ווי לאדז, האט אזוי זעלטען סימפאנישע קאנצערטען, האבענדיג די בעסטע געלעגענהייט צו געניסען אהן אונטערברעכונג פון אזעלכע מוזיקאליש־גייסטיגע פערגעניגענס, ווי ס׳איז דער גענוס פון סימפאנישע קאנצערטען, האבענדיג די מעגליכקייט צו הערען פון א לעבענדיגען געזאמט־אינסטרומענט־קערפער, (נישט ווי דורך ראדיא) דעם פולען אויסדרוק און ריטמוס, וואס יעדער סימפאניע ענטהאלט אין זיך.

מאגפרעד למשל, וואו טשייקאווסקי דריקט אזוי געוואלדיג אויס, דעם אלמענשליכען, בלאנדזשענדען גייסט — כאטש דער ארקעסטער האט נאך נישט געהאט די נויטיגע פראבען, כדי ארויסצובעקומען דעם ריכטיגען אנסאמבעל־צוזאמענשפיל — און דאך ט׳ארא געוואלדיגען איינדרוק האט עס געמאכט אויף אונזער מוזיק־דורשטיגען עולם? מאגפרעד פון טשייקאווסקי האבען מיר שוין נישט איינמאל געהערט אין דער פילהארמאניע, אבער ווי פריש האט דאס ווערק דא־ מאל געקלונגען, אונטער וואלעריאן בערדיאיעווס שטראמע ליטונג! (שוין צו שטראם, כמעט נערוועאיש).

די בעסטע מוזיקער פון אונזער שטאט, האבען זיך צוזאמען געפונען, ווירדיג צו בעגייען די סימפאנישע קאנצערטען, אויף וועלכע אונזערע מעלאמאנען, זענען אזוי להוט, און ערווארטען אייך מיט אונגעדולד.

האבען מיר שוין ענדליך שטענדיגע סימפאנישע קאנצערטען? און איז דער פארגעקומענער קאנצערט געווען דער גליקליכער אנהויב? הלואי!

דעם קאנצערט האט בעצירט און בערייכערט אדא סארי, וו יפלזייטיג איהר קונסט איז, האט בעוויזען דער קראנץ אריען און לידער, וועלכען זי האט פארגעטראגען.

דאס זענען געווען עכטע פערלען פון געזאנגקונסט, וואס עקסטאזירט דעם צוהערער אויף אזוי ווייט, אז ער געפינט זיך די גאנצע צייט פון הערען, אונטער דער מאכט און געוואלד, פון אט דער עכטער אדא סארי־קונסט!

D—ski.

טעאטער, קינא און מוזיק

ווענטשענטליכע אפטיילונג

געגרינדעט א יודישע טעאטער און קולטור-געזעלשאפט אין לאדז

זונטאג איז פארגעקומען א פערזאמלונג וועגען גרינדען אין לאדז א טעאטער און קולטור-געזעלשאפט. צו דער פערזאמלונג זענען געקומען אנ׳ערך 50 איינגעלאדענע יודישע אינטעליגענטען, וועלכע האבען ארויסגעוויזען א באמת ווארימע בעציהונג צו דער געפלאנטער נויטיגער אונטערנעהמונג. די פערזאמלונג האט געעפענט ה׳ פעדער, וועלכער האט בעקענט די פערזאמעלטע מיט די צילען פון דער פראיעקטירטער געזעלשאפט, ס׳האנדעלט זיך, האט דער רעדנער געזאגט, צו גרינדען א געזעלשאפט, וועלכע זאל פלעגען די יודישע קולטור אין אלע איהרע אפצווייגונגען, ס׳האנדעלט זיך וועגען שאפען א סביבה פאר די וועלכע די יודישע קולטור איז נישט קיין לעבען זאך, נאר אנ׳עיקרדיגער לעבענס-ענין.

דיכטער מ. בראדערזאן האלט א לענגערען רעפעראט וועגען דעם צושטאנד פון דער יודישער אינטעליגענץ אין איצטיגען מאמענט, ער ווייזט אן אויף דעם, אז די נויטווענדיגקייט צו אזא שענער מאט האט זיך שוין לאנג געפיהלט. די יודישע דעמאקראטישע אינטעליגענץ ביי אונז אין שטאט האט געזוכט אנ׳אנהאלט, אנ׳ארט וואו זיך קולטורעל אויסצולעבען. ער ווייזט ווייטער אן אויף דער נויטווענדיגקייט צו שאפען ביי אונז אין שטאט א גוט יודיש טעאטער און רופט די פערזאמעלטע צו ארבייט.

דאן האט דיכטער איציק מאנגער געהאלטען א פרעכטיגען רעפעראט וועגען די פראגען פון יודישער קולטור און טעאטער. דער אינהאלטסרייכער רעפעראט איז פון אלע פערזאמעלטע אויסגעהערט געווארען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט.

אין דער דיסקוסיע לעגט רעד. בזשוסטאווסקי פאר, אז די ניי-פראיעקטירטע געזעלשאפט זאל זיך אין דער ערשטער רייה פערנעהמען מיטן פלעגען דאס יודישע טעאטער, ווייל די דאזיגע אפצווייגונג פון דער יודישער קולטור קען קאנצענטרירען אלע שיכטען פון דער יודישער געזעלשאפט. אין דערזעלבער מיינונג איז אויך ה׳ א. שטיינשניידער. אנדערע רעדנער ווי די ה״ה קאבאקער, פעדער, דיכטער מאנגער און אנדערע זענען אין דער מיינונג, אז מ׳דארף זיך נישט פערנעהמען נאר מיט טעאטער נאר אין זינען האבען די גאנצע יודישע קולטור דאס יודישע בוך, די יודישע מאלעריי, מוזיק אז״וו.

נאך א זעהר ערנסטער דיסקוסיע, אין וועלכער ס׳האבען אנטיילגענומען די ה״ה דיכטער בראדערזאן, טילער, דאמאנקעוויטש, פאפאווסקי, שאפיר דיכטער מאנגער און אנדערע, איז בעשלאסען געווארען, אז די פערזאמעלטע אנערקענען זיך אלס גרינדונגס-פערזאמלונג פון א יודישער געזעלשאפט, וועלכע דארף פלעגען די יודישע קולטור און קודם-כל דאס יודישע טעאטער. דער נאמען פון דער געזעלשאפט וועט ערשט בעשטימט ווערען, אדורכצופיהרען די ארגאניזאציע-ארבייט איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון די ה״ה: פעדער, צימערמאן, קאבאקער, ראטבארד, שאפיר, פאפאווסקי, בראדערזאן, טילער, הערשקאוויטש און ביסטער.

די שלוס-רעדע האט געהאלטען דער רעזשיסער דוד הערמאן, וועלכער ווילט גראד איצט אין לאדז.

עמיל יאנינגס

וועגען רעדעוודיגען פילם

אין א געשפרעך מיט עמיל יאניגס וועגען רעדעוודיגען פילם, האט ער אויף דער פראגע:

— צי דער רעדעוודיגער פילם וועט אויסוואקסען אלס א סכנה פאר׳ן טעאטער?

געענטפערט:

— דער רעדעוודיגער פילם וועט וואס א טאג ווערען אלס געפעהרליכער פאר׳ן טעאטער. ער איז איצט ערשט אין אנהויב סטאדיום. אבער די פערספעקטיווען זענען אומבעגרעניצטע. דער ... איז צופיל ליטעראטור און צו גרויסע דיאלאגען, בעת דער רעדעוודיגער פילם גיט נאר דאס נויטווענדיגסטע. איך זאג נישט אז דער טעאטער וועט איינגאנצען פערשווינדען. ניין. אין די גרויסע שטעט, וועט ער, פערשטעהט זיך, בלייבען. אבער אין די קלענערע שטעט וועט דער טעאטער אין זיין קריטישען צושטאנד זיכער נישט קענען גובר זיין די קאנקורענץ פונ׳ם רעדעוודיגען און פונ׳ם קלאנג-פילם. הערט איהר נישט ליבער א קארוזא-פלאטע אינ׳ם קלאנג-פילם ווי א שלעכטען טענאר אין א קליינשטעטלדיגער אפערע?

— צי איז דען נישט די איינציגע שטערבונג פונ׳ם רעדעוודיגען פילם וואס מעהר צו ווערען א קאפיע פון טעאטער, א מין ערזאץ?

— זעהר ריכטיג, אבער דאס איז גראד דער חסרון. און זעהט, אין מיין פילם „דער בלויער מלאך“ האב איך שוין געמאכט א פרוב אין דער ענטקעגענגעזעצטער ריכטונג. צי ווערט דאר׳ם פיל גערעדט? און אין מיין לעצטען פילם „דער ליבלינג פון די געטער“ האבען מיר נאך ווייטער דורכגעפיהרט דעם עקספערימענט. זעהר ווייניג דיאלאג. נאר דאס אומבעדינגט נויטווענדיגע.

קלארא יאנג אין אנטוועריפען

איניגע וואס קומען קיין בעלגיען די בארימטע קלארא יאנג מיט א גאנצער טרופע. קלארא יאנג וועט אויפטרעטען אין א רייה נייע אפערעטען אונטער דער רעזשי פון ה׳ בוצי יונגוויך

די „הבימה“ אין אייראפא

אויף איהר טורנע איבער מערב-אייראפא האט זיך די „הבימה“ דעם 2-טען דעצעמבער אפגעשטעלט אויף איין ספעקטאקל אין גענף, געשטעלט האבען זיי דא די בעקאנטע קלאסישע טראגעדיע „אוריאל אקאסטא“.

דאס יודישע גענף האט זיך שוואך אפגערופען קיין שום קבלת פנים פאר אזא בעריהמטער יודישער טרופע איז נישט געמאכט געווארען, און אויך דער טעאטער איז געווארען שוואך בעזוכט דאס האט אפילו בעמערקט די ארטיגע פראנצויזישע פרעסע, ווי דער „זשורנאל דע זשענעוו“ וועלכע וואונדערט זיך, פאר וואס די יודען האבען אזוי קאלט אויפגענומען די „הבימה“, דער רעצענזענט פון „זשורנאל דע זשענעוו“, וויל עס ערקלערען דערמיט, וואס „אוריאל אקאסטא“ איז א צו פינסטערע שטיק מיט ווייניג ליכטיגע מאמענטען, אזוי אז זי האט ווייניג געצויגען דעם עולם, אבער דאס איז א קנאפע דערקלערונג ווייל עס איז דאך שווער צו גלויבען, אז די יודען אין זשענעווע זאלען לכתחילה וויסען, צי „אוריאל אקאסטא“ איז א שטיק א פינסטערע אדער א ליכטיגע. מעגליך אז דא האט געשפילט א ראלע, וואס די „הבימה“ שפילט העברעאיש, און א סך יודען זענען שוין דא שטארק אסימילירט און פערשטייען נישט אונזער אורזאלטע שפראך.

דערפאר אבער האבען די, וואס זענען געקומען אין טעאטער, ארויסגעוויזען א סך ווארימקייט און פערשטענדניש פאר דער שפיל.

מ׳האט אפלאדירט ביי יעדער געלעגענהייט און ביים סוף פון שפיל האבען די אפלאדיסמענטען זיך פערוואנדעלט אין א שטורמישער בעגייסטערונג. מ׳האט געשריען „הידד“ און ארויסגערופען בראוואסערונג.

(א בריף פון גענף)

די ארטיסטען 6—5 מאל. צו דער בעגייסטערונג האט אוודאי א סך מיטגעווירקט דער נאציאנאלער מאמענט, אבער דאך איז זיכער, אז ווען די ארטיסטען וואלטען נישט געשפילט אזוי אויסגעצייכענט וואלט צו אזא בעגייסטערונג קיינמאל נישט געקומען.

און געשפילט האבען זיי באמת געניאל. די ארטיגע פראנצויזישע קריטיק לויבט זעהר שטארק די ארטיסטען, און דער רעצענזענט פון „זשורנאל דע זשענעוו“ בעדויערט נאר וואס ער פערשטעהט נישט קיין העברעאיש, אזוי אז ער האט זיך בעמוזט בענוגענען נאר מיט׳ן בעאבאכטען די מימיק פון די ארטיסטען, נישט פערשטעהענדיג די געדאנקען, וואס זענען ענטהאלטען אין שטיק.

אמשטארקסטען האבען זיך אויסגעצייכענט — ראווינא — יהודית; ווארשאווער — אוריאל; צבי פרידלאנד — ד״ר דע סילווא און בערטאנאוו — רבי דע סאנטאס.

די קאסטיומען זענען געווען זעהר צוגעפאסט, און האבען פערגרעסערט דאס אויג מיט זייער פילפארביגקייט און רייכקייט.

נאך דער פארשטעלונג זענען א בעשטימטע צאהל יודישע סטודענטען אריין מיט די ארטיסטען אין קאפע „לאנדאלט“ אין וועלכער עס פלעגען זיך פאר דער מלחמה צונויפקלייבען די גאנצע רעוואלוציאנערע סטודענטענשאפט פון גענף און מ׳ווייזט נאך היינט די ערטער, וואו עס פלעגען געוועהנליך זיצען טראצקי און לענין.

איינע פון די ארטיסטינס איז אויך געקומען מיט א בעזוך אין דער יודישער אקאדעמישער היים אין גענף. אין א שעהנעם העברעאיש האט זי אונז דערצעהלט וועגען די פערשידענע אויפנאהמעס, וואס די „הבימה“ האט געהאט אויף איהר טורנע. אמווארימסטע זהאט מען זיי אויפגענומען דווקא אין דער קאלטער שווייצאריע אין שטאקהאלם.

פון גענף איז די „הבימה“ אפגעפאהרען קיין בערן.

ש. לעוו.

וויקטאר כענקין דערצעהלט וועגען יוד. לעבען אין אפריקע

וויקטאר כענקין, וועלכער האט געמאכט זיין ערשטען און איינציגען אויפטריט דעם סעזאן אין ניו-יארק, אין דעם גילד טעאטער, קען זיך נישט אפלויבען פון זיד-אפריקע, וואו ער האט פערבראכט דעם זומער. א לאנד פון זון-ליכט און גאלד

— גאלד, סיי אין דער זעלטענער לופט פון אפריקא, סיי אין איהר רויטער און ברוינער ערד. עס ליגט אזא געמיטליכקייט און זיכערקייט אין דעם דארטיגען לאנד — א געמיטליכקייט פון א סך יאהרהונדערטער און א זיכערקייט פון א נייעם און פעסטען לעבען, וואס בויט זיך דארט.

יאהאניסבורג און קייפטאון זענען צוויי שטעט מיט א היפשער יודישער בעפעלקערונג, דאס יודישע לעבען דארט איז נאך ניי, נישט געהאט נאך קיין צייט זיך דארט איינפונדעווען און שלאגען ווארצלען, פונדעסטוועגען בויט מען ענערגיש און מוטיג א יודישען צענטער. דעם שטארקסטען איינפלוס אויפ׳ן יודישען לעבען איבט דארט אויס דער ציוניזם. יודישע שולען, יודישע צייטונגען אפילו שפורען פון א יודיש טעאטער. אבער כמעט אלע אינסטיטוציעס זענען דארט ציוניסטיש געפארבט.

כענקין האט אין זיד-אפריקע פערבראכט צוויי מאנאטען, פון דעם 18. יוני ביז דעם 20. אויגוסט. אין די צוויי מאנאטען צייט האט ער דארט געגעבען דרייסיג קאנצערטען. דאס מאכט אויס א קאנצערט אויף יעדע צוויי טעג. וויסענדיג, ווי ווייט איי ןשטאט איז פון אנ׳אנדערער — עס נעהמט מאנכעס מאל טעג צו פאהרען מיט דער באהן — קען מען זיך שוין פארשטעלען ווי שווער איהם איז אויסגעקומען צו ארבייטען.

די דארטיגע צייטונגען — אין זיד-אפריקע ה. האט א פאר העכסט אנטיסעמיטישע צייטונגען — האבען כענקינען אויפגעכאפט מיט דער זעלבער בעגייסטערונג ווי די צייטונגען איבער גאר דער וועלט.

וואס קינא-מאגנאטען קענען זיך פערגינען

פופציג מיליאן דאלאר איז בעגראבען געווארען אין פיעסען און ראמאנען, פון וועלכע מען האט געדענקט צו מאכען פילמען. — דאס זענען ווערק פון פופציג טויזענד שרייבער פון גאר דער וועלט.

פון צייט צו צייט קען מען הערען איין און דערזעלבער טענה:

עס פעהלען אויך אריגינעלע ווערק, וואס זאלען פערוואנדעלט ווערען אין פילמען. עס קומען נישט צו קיין נייע טעמעס; דער מאנגעל אין סוזשעטען פאר פילמס ווערט גרעסער און גרעסער.

ווייזט זיך ארויס, אז איינס פון די צוויי, אדער די דירעקטארען ווייסען נישט, וואס זיי רעדען, אדער זיי האבען בעהאלטענע כוונות, ווען זיי בעקלאגען זיך, נעבעך, אויף דעם ליטערארישען דלות, וואס הערשט אין דעם קינא פאך.

די קינא - אינדוסטרי אין אמעריקע האט אריינגעבראכט נישט ווייניגער ווי 50 מיליאן דאלאר אין ליטערארישע סחורה אין די לעצטע 25 יאהר. דאס איז אלץ מאטעריאל, וואס איז ביז׳ן היינטיגען טאג נישט אויסגענוצט געווארען.

מען רעכענט, אז אנ׳ערך 40 טויזענד אזעלכע מאנוסקריפטען און ביכער ליגען פערגעסענע אין די פילם-סטודיאס, נישט ווייניגער ווי 15 טויזענד שרייבער פון אלע עקען וועלט זענען פערטראטען מיט זייערע שאפונגען אין דער געזאמעלטער ליטערארישער עשירות אין האליוואוד.

האליוואוד איז בעריהמט מיט איהר פערשווענדערישקייט און נישט אויסגערעכענטקייט, אבער, ווייזט אויס, אז זאגאר האליוואוד איז ערשטוינט געווארען ווען זי האט זיך דערמאהנט, אז נישט אויסגענוצטע סחורה אין ווערט פון צעהנדליגער מיליאנען דאלאר ליגט אונטער׳ן סאמע נאז אין פולט. איצט, רעכענט מען, וועלען די דירעקטארען אפשטעלען זייער געיעג נאך נייע פיעסען און וועלען ערנסט אריינקוקען אין דעם, וואס זיי האבען.

„יוניווערסאל“ האט ביי זיך צעהן טויזענד מאניסקריפטען.

„פאקס“ – אויך צעהן טויזענד.

„פאראמאונט“ – 7 אין האלב טויזענד.

מעטרא-גאלדווין-מייער – 4 טויזענד.

פאטהע – אויך פיר טויזענד.

ריידיא – (דיזע קאמפאניע איז בלויז אנ ערך צוויי יאהר אלט) טויזענד מאנוסקריפטען.

יונייטעד ארטיסטס – 5 הונדערט

קאלאמביא – אויך א נייע קאמפאניע) 2 הונדערט.

מארנער ברידער – 2 טויזענד.

טיפאני (נאך א יונגע קאמפאני) 100

פערשטעהט זיך, אז עס זענען פערהאן פיל אורזאכען, וואס פיהרען צו דעם, אז א קאמפאניע זאל נישט בענוצען זיך מיט׳ן מאנוסקריפט אדער מיט׳ן בוך, וואס זי קויפט אפ. נישט אלע קאן מען זיי אויסרעכענען. אמאל איז א בוך אזוי פאפולער און בעריהמט, אז א קאמפאניע האנדעלט איהם איין, כדי אנ׳אנדער קאמפאניע זאל עס נישט אויסכאפען. נאכדעם ווי זי כאפט די מציאה, דער געהט זי, אז אלס א ראמאן איז עס טאקע א ליטערארישע פערל. אבער אלס פילם וועט עס טויגען אין דער ערד.

די פאראמאונט קאמפאניע, צום ביישפיל, האט מיט עטליכע יאהר צוריק אפגעקויפט ביי טהעאדאר דרייזער דאס רעכט אויף זיינס א בעריהמטען ראמאן. זי איז געווען אזוי נייגעריג ארייננצוכאפען דעם בוך, אז זי האט בעצאהלט דעם שרייבער 90 טויזענד דאלאר פאר איהם. אנ׳אוצר מיט געלד. פונדעסטוועגען איז דאס ווערק קיינמאל נישט אויפגעפיהרט געווארען.

כדי צו געבען דעם לעזער א שטיקעל אהנונג פון דער פערשידענארטיגקייט פון די שרייבער וועמעס מאטעריאלען ליגען נישט אויסגענוצטע אין די האליוואוד-סטודיאס, וועלען מיר אויסרעכענען בלויז עטליכע פון זיי, ווי:

דזשעק לאנדאן, ראפאעל סאבאטיני, מארק קאנעלי, אורווין קאב, אקטאוועס, ראי קאהען, פעני הוירסט, מרס. וואודרא ווילסאן, עדנא פערבער, יאזעף העגערשיימער, וויקטאר הוגא, סאפי איירין לאאב, אכמעד אבדולא, עדגאר וואלאס, און פיל פיל אנדערע.

שוין דערשינען:

אלחנן צייטלין

א ביכעלע לידער

שעהן ארויסגעגעבען — אלבום פארמאט

פרייז 1 זלאטי

הויפט פערקויף: קאאפ. „ביכער“ ווארשא, נאלעווקי 2a.

אין אפגרונט

סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן (28

— וואס רעדסטו? דאס געלט איז דאך נישט אינזערע!

פאני איז געווארען רויט. מען האט געקענט זעהן, אז זי האט איהם ביז איצט נישט דערצעהלט דעם אמת. איצט האט זי איהם דערצעהלט, וואס זי האט פון איהם ביז איצט בעהאלטען — אז דער גוטער דעשאלע האט געזארגט, וואס זיי טוען פאר'ן ארימען יונגעל אין, אז ער האט געשריבען אז זיי קענען בעהאלטען דאס געלט צו פארלייכטערן זיך דעם קינדס דערציהונג.

זשאן איז געווארען בלאס, און ער האט בעקוקט דעם יונגעל פון קאפ ביז די פיס. אבער די איינטרוכט איז דאס מאל נישט אזוי פעסטימען און איהם אזוי שטארק. ער איז שוין געוואוינט געווארען צו איילכע זאכען און האט געזוכט צו האלטען זיך רוהיג, אים אויסצומיידען א קריג. ער האט אויך איינגעזעהען, אז ער וועט קיינמאל נישט איבערפיהרען דעם אמת, און אויב דאס יונגעל איז איהרער, איז דאך נישט מעהר ווי רעכט זי זאל איהם האלטען ביי זיך. ער וועט זיך מאכען נישט וויסענדיג און שוויגען פרידליך די פאר חדשים וואס זענען איהם פערבליבען צו וואוינען מיט איהר:

און אזוי איז ער געגאנגען מיט דער קאמפאניע דורך דעם וואלד, מיט דער גרויסער שווערער קערבעל אין די הענט. ער איז געגאנגען איינגעבויגען, מיד און פערזארגט, און פאר איהם איז געגאנגען דאס יונגעל אין א נייעם רעקעל און נייע שיך און נעבען איהם איז געגאנגען פאני אין א קאלירט קלייד. ער האט געזעהן, ווי איהר צאפ איז שוין דורכגעמישט מיט גראהע און ווייסע האר:

גאסין איז אזוי געגאנגען מיט זיין קאמפאניע און געטראפען א קאמפאניע יונגע מיידלעך, אין לאנגע לבנותים און שעהן געפאכטענע צעפ. די מיידלעך האבען דערזעהן די דיקע העטעמאס און ווי האבען זיך צולאכט. זיי האבען זיך אפילו א לאז געטון דורך דעם וואלד צו קימען נאהענט צו דער קאמפאניע, אבער ווען זיי זענען געלאפען מיט א הורא, האט זיך איינע פון די מיידלעך פלוצלינג אפגעשטעלט פאר זשאן גאסין, וועלכע האט געטראגען דעם שווערען קארב, און האט זיך ענטשולדיגט. גאסין האט ארויפגעזוימען זיין הוט און האט זיך פערנייגט ווי א קאוואליער. און די קאמפאניע יונגע מיידלעך, וואס האבען זיך אזוי לוסטיג אונטערהאלטען, זענען פערשוואונדען אין דעם וואלד.

זשאן האט איצט אראפגעשטעלט זיין קערבעל און די גאנצע קאמפאניע האט זיך אויסגעזעצט אויף דער ערד עסען.

— ווער איז געווען דאס מיידעל, וואס האט זיך אפגעשטעלט אויפ'ן וועג, איז דאס געווען בושערא? — האט פאני איהם געפרעגט.

— יא! — האט זשאן געענטפערט. — דאס יונגע מיידעל, וואס האט זיך בעגריסט, איז די פלימעניצע פון דאקטאר בושערא, וועלכער האט אזוי גוט קורירט מיין מוטער. ער וואוינט דעם זומער אין דער געגענד און ער האלט זיין פלימעניצע ביי זיך. זי איז זעהר שעהן.

— אזוי? זי איז שעהן? די גראבע מיאוסקייט איז שעהן? — האט פאני אויסגערופען און האט דורכגעשטאכען מיט ביידע אויגען איהר געליבטען, וועלכער האט זיך ארויסגערעדט מעהר, ווי פיל ער האט בעדארפט.

מאדאם העטעמא, וועלכע איז שטארק בעשעפטיגט געווען מיט אויספאקען דעם ווארשט איז געווען זעהר ערנסט אין איהר בעשפרעך, און זי האט אויסגעדריקט איהר מיינונג — אז עס איז זעהר שלעכט צו דערלויבען יונגע מיידלעך ארומלויפען איבער דעם וואלד. זשאן האט אבער נישט געקענט פערשטעהן, פערוואס דאס זאל זיין פערווערט פאר יונגע מיידלעך, און פאני האט זיך צולאכט פון איהר „יאלד", וואס גלויבט אין ערהליכע מיידלעך.

— ווארפט אוועק די פילאזאפיע און לאמיר עסען! — האט העטעמא אויסגערופען און האט זיך ווייטער גענומען שרעקען פאר א סקאנדאל. אבער פאני האט נישט נאכגעלאזען. זי האט געמוזט דערצעהלען אלץ, וואס זי ווייסט פון אריםטאקראטישע מיידלעך. זי האט געהערט א סך שעהנע געשיכטען פון די מאנאסטירען, די פענסיאנען, און אנדערע פרומע ערטער פון וואנען די פרויען געהען ארויס אפגעלעבט און שוואך, און אהן ליבע צו מענער. און דאן ווערען זיי אוועקגעגעבען צו אייך, יאלדען! אומשולדיגע מיידלעך, וואס זענען זיי, אומשולדיגע מיידלעך? א מיידעל ווי איך, און א מיידעל ווי העטעמא האבען שוין צו צוועלף יאהר וועגען אלץ געוואוסט. נישט אמת מאדאם?

— גענוג נארישקייט! — האט העטעמא רוהיג געענטפערט.

זשאן איז ווידער געווארען אויפגערעגט. ער האט נישט געוואלט צוגעבען, אז אלע מיידלעך זענען פערדארבען. נאך זיין מיינונג זענען די פערשידענע טעכטער פון שעהנע פאמיליעס געוויס אנשטענדיג.

— אין די שעהנע פאמיליען! — האט פאני איהם איבערגעקרימט, — צום ביישפיל אין אזעלכע פאמיליען ווי דיינע.

— האלט דיין מויל! איך פערווער עס דיר!

— איך הער דיך, ווי דעם קאטער!

— שטיל! נאר גאט צו דאנקען, איך האב נישט פיל צו ליידען. מיין לעבען מיט דיר וועט באלד קומען צו א טוף.

— גיי! טראג זיך! איך וועל זיין גליקליך, ווען איך וועל פון דיר פטור ווערען.

אזוי האבען זיך געקריגט די צוויי געליבטע אין דער צייט, וואס דאס יונגעל און העטעמא האבען געגעסען דעם פרישטיק מיט אפעטיט.

(פארטזעצונג קומט).

פאריזער בילדלעך

אין קריזיס צייט

— פערטראכט זיך נישט אזוי, מאריס...

— עס טראכט זיך אליין.

— וואס וועט העלפען דאס טראכטען?

— שלעכט מינא, שלעכט...

— הער אויף — בעט זיך מינא און איהרע שווארצע אויגען שמייכלען מיט אזוי פיל פערליבטקייט צו איהם — מען וועט דורכשטופען די שלעכטע צייט.

— אח, סע נעהט איבער א צייט!

— איז וואס, מאריס, האסט דאך שוין דורכגעמאכט ערגערס...

— אבער דעמאלסט בין איך געווען אליין

— און איצט?

— איצט זענען מיר שוין מעהר ווי צוויי...

דערשרעקט זיך דאס ווייבעלע און בלייבט א לאנגע מינוט שטיל. יא, איצט זענען זיי שוין אפילו מעהר ווי צוויי. ביידע וויסען שוין דעם זיסען סוד, וועלכער פיהלט זי אן מיט זגנסט און ליבע:

— עס קומט א קינד, א קינד. וויפיל פרייד, וויפיל מורא פאר עפעס א געפאהר. א קינד. זי און מאריס — טאטע-מאמע. איצט זענען זיי שוין געבונדען אויף אייביג. און מיטאמאל: — די שלעכטע צייט! אלעס איז ביז איצט געווען אזויפיל האפנונגען און פרייד. אזויפיל מיט צוזאג, פון יענעם טאג אן, ווען מאריס איז געקומען פון פאריז אויף זומער צו זיינע עלטערען אין איהר שטעטעל. אייגענטליך האט זי זיך מיט איהם שוין לאנג געקענט, אבער אזוי פון דערווייטענס און אלס קינדער. אלע מיידלעך האבען אזוי געוואלט געפעלען דעם פאריזער בחור. זי אויך. און איין פארנאכט האט ער צו איהר צוגעשמייכעלט. אויפ'ן בריק הינטער'ן שטעטעל:

— פריילין, מיר קענען זיך, דאכט זיך?

— יא... יא... אביסעל.

— ווי שעהן דא איז, ווי רוהיג...

— יא, יא — האט זי קוים געענטפערט.

— ווי די זון פערגעהט ביי אייך רויט און פלאמענדיג.

זי האט געשוויגען. אין שטעטעל בעגייסטערט מען זיך אזוי ווייניג פאר זונען-פערגאנג.

— ביי אונז אין פאריז זעהט מען עס אזוי זעלטען..

— „ביי אונז אין פאריז"... — האט געקלונגען פאר איהר מיט אזוי פיל רייץ און אין זיינע גרויסע בלויע אויגען האט אנגעצונדען זיך דער ווייטער שיין פון'ם פארנאכט און אין הארצען האט שוין געברענט דער פלאם פון ליבע און פון א ווייטער שטאט פיל רייץ... זי האט געהאלטען אין האנד א פעקעל. האט מאריק זיך אנגערופען אויף פויליש:

— פאני פאזוואלי פאטשקע? (איהר וועט ערלויבען דאס פעקעל?) — און זי שוין געפיהרט א היים.

נאכהער איז געקומען יענע צייט, וועלכע מען פערגעסט שוין קיינמאל נישט. די פערליבטע פערנאכטען אין יענגע עהרליכע „א היים אפפיהרען" אין א יודיש שטעטעל. פינסטערע גאסען, הויכע צוויגטע בוימער היגטער די פלויטען. ער גיט בילט א הינט, ערגיץ שליסט מען א טויער. פון די געטינער טראגט זיך א פייכטער, קיהלער דופט פון שפעטזומער און אין צוויי הערצער שלאגט דער פריהלינג.

— אויף אייביג!

— אויף אייביג!

נאכהער א חתונה. פאריז. די ערשטע צייט פון רויש און באלד נאכדעם די גרויסע פאריזער פרעמדקייט. נאר די פרעמדקייט האט נאך פערשטארקט איהר ליבע. און די קליינע טעגלכע זארגען האט זיי נאך מעהר צוגעבונדען. ביידע האבען געבויט א היים, א דירה'לע, און יעדע קלענסטע זאך ארייגעקויפט אינ'ם „ווירטשאפט" האט געבראכט מיט זיך די פרייד פון ליבע. זי האט געארבייט „צו פאדינט" וויפיל זי האט געקענט אין געווען אזוי גליקליך דערפון. און שפעטער דאס שרעקענדיגע און זיסע געפיהל, אז זיי זענען מעהר נישט צוויי... און מיטאמאל דער קריזיס. נישטא קיין ארבייט. דאס ביסעל געלד לאזט זיך אויס און מאריס איז אזוי טרויעריג.

— מאריס, זיי נישט אזוי פערטראכט.

— שלעכט, שלעכט

ווייל זי איהם ארומנעהמען. טרייסטען, גיט זיין צו איהם. שעהמט זי זיך אין קאפע, זאגט זי איהם שטיל: —

— מיר פערהיימגעהען.

— גוט.

שווייגט ער די גאנצע לענג פון די גרויסע בולווארען, ווייל זי איהם אויפמונטערען און נעהמט איהם דערמאהנען:

— געדענקסט, ווען דו האסט מיך אפגעשטעלט אויף דער בריק?..

— יא...

— האסט אזוי שעהן געפרעגט...

— יא.

— האסט נאך געזאגט: — „פאני פאזוואלי פאטשקע?" —

— יא... דאס פעקעל...

זיינע טרויעריגע אויגען בלאנקען ארום ערגיץ. ער קוקט זיך ארום אויף די ברייטע פרייע בולווארען... ער חזר'ט איבער: — יא, דאס פעקל... ער קוקט קאלט אויפ'ן ווייבעל און מיט א מאל בעטראכט ער זיך: —

— צו וואס האב איך איצט געדארפט דאס גאנצע פעקל? — — —

נאר מיט דעם ווייבערישען אינסטינקט דערפיהלט זי זיינע געדאנקען:

— מאריס, וואס האסטו איצט געקלערט?

— גארנישט.

— ניין... זאג... און זי פאלט צו איהם.

— האסט געטראכט שלעכטס פון מיר, הא? איהרע שווארצע אויגען צינדען זיך אן מיט פארוואורף און ליבע.

— פאר וואס פיינד האלטסטו מיך? זי דריקט זיך צו צו איהם און נעהמט שנעל רעדען.

— זארג נישט... עס וועט דורך... א קריזיס איז נישט אייביג... מיר וועלען איבערטראגען... צוזאמען, מאריס, צוזאמען, רעדט זי נאך צו איהם אזוי שטיל אין גוט, פלאפלט מיט אזוי פיל האפנונג און איבעריגע בענהייט.

דערמיתלט ער ווידער אין זיך א שטארקען צוזאלום פון מענערישער פעראנטווארטליכקייט: — ער איז א מאן אין באלד א פאטער און מען דארף זיך דורכברעכען! — יא, מען מוז עס! — בויגט ער זיך איבער צו איהר: — יא, מינא, טייערע, זיי גוט צו מיר, איך דארף דיך איצט מעהר ווי אלעמאל! —

און ביידע פיהלען זיך אזוי שטארק, אזוי קאמפעטענט! און אזוי זיכער אין דער צוקונפט! —

י. באמסקי.

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141 32
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

היינט פרעמיערע! קאסקאדען פון געלעכטער! קלו פון סעזאן! דער בייסטער פילם א.ג.
„אבגאט פון נעוויארק"
BESSIE LOVE
אין דער הויפטראלע די פ־וי מיט די שענסטע פיסלעך
פרעהליכע קאמעדיע, וואס האלט דעם צושויער אין אינאויפהערל כען געלעכטער.
אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 50 גר. אויף די איבעריגע סעאנסען פון 75 גר. ב ז 1.30 זל. מיטגלידס-בילעטען צו 80 גר. גילטיג שבת, זונטאג און יום-טוב. :—: נעכסטער פראגראם: „VENUS" מיט דעם ל בלינג KONSTANCJA TALMADGE אין דער הויפטראלע.

Kino-Teatr Spółdzielnia
40 Sienkiewicza 40
אנהויב פון די סעאנסען אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת זונטאג און יום-טוב 2 נאכמ. לעצטער סעאנס 10 אווענד.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!
„דאס ציהונג פון לאדז"
עס נעהמט אנטייל דער גאנצער פערסאנאל: רענסקא, טומסקא, יאנעצק, קאזשארסקי, דאמבראווסקי, גראנאווסקי ווי אויך דער ליבלינג פון דער שטאט לאדז p. MELODYSTÓWNA :—: קינסטלער'ש לייטונג: Kazimierz Brzeski, רעזשי: Stanisław Frasiak, דעקאראציעס: Stanisław Sternblic — קאפעלמייסטער: Mieczysław Dąbrowski
טעגליך 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אווענד. שבת, זונטאג און יום-טוב 5.30, 7.30 און 9.30 אין אווענד.
צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום וועט דער פארפערקויף פו בילעטען פארקומען אין „Reklama Polska" פיעטריקאווער 101

רעווי-טעאטער „Dobry Wieczór"
אין אייגענעם נייעם לאקאל אויף
קאפערניקא 16, טעלעפאן 184-66
צופאהר מיט די טראמווייען: 5, 6, 7, 9, 16.

פון דינסטאג, דעם 16-טען דעצעמבער און פאלגענדע טעג!
ווייסע רויזען
גרויסע פרעמיערע!
ריהרענדע זיטען-דראמע, געשאפען אויפ'ן גרונד פון א נאמת דיגער פאסירונג צווישען דער דייטשער אריסטאקראטיע. — אין די הויפט-ראלען:
Diana Karenne, Dolly Davis, Jack Trevor
פערגרעסערטער ארקעסטער! דער זאל איז גוט געהייצט.
אנהייב 5.30 נאכמ. שבת און זונטאג 3 נ"מ. לעצטער סעאנס 9.30 אווענד

קינא-טעאטער STYLOWY
(dawniej „ŚWIT")
POMORSKA 89.

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!
פראכט פון דער געפאהר
גרויסער הומאָרפולער קלאנג-פילם
מיט דעם קעניג פון געלעכטער
Harrold Lloyd
אין דער הויפט-ראָלע.
הוראגאנען פון געלעכטער! נייעסטע שפיצלעך!
נעכסטער פראגראם: „ליבע פון פירשט סערגיוש"
אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום טוב 3.30 נ"מ

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

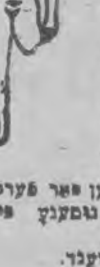

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעל נומענע חיל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקסיס און מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמאלט פראקטיקאר-דאקטאר ברעכו רעתינג בעוואוינען זיכער דעם שמערצען און געטעהרלינטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייסונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע נומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter
בעמערקונג: דעם פערזענליכע טרעטען פון די קראנקע איז אנגבעדינג נויטיגע דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארגאנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר ב. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר בעהאנדלען אויך אין פערזענליך פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע אין לאדז, חאָלמסקא 29, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיכער איינטרעטענלאזער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם וויסענשאפטליכען אנלעגען מיר דעם באנדאזש פון נ"ז טעמפערע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עס געפעלט איהם דאדורך פאר אלע ברוך-ליידענדע
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

מיט 25% ביליגער ווי איבעראל!
דאמען= הערען= פעלצען
ווי אויך אלע איינצעלנע פעלעכלעך אין א רייכען אויסוואהל מיט גוטע בעדינגונגען אין פעלץ-ווארען-געשעפט פון
י. שווארצמאן נארוטאוויטשא 42
— טעלעפאן 31-166 —

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים.
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען אין רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

בעקאנטמאכונג
ערמיט מאך איך בעקאנט מיינער נ' קונדשאפט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט האב איך געעפענט אנ'אפטיילונג פון מיין לאנג עגזיסטירענד
ביוראָ ב'טשרפטן-ביורא פל. וואלנאשטשי 3
(פארטער, רעכטס)
וואו עס ווערען פינקטליך און געוויסענהאפט ערלעדיגט אלע ארט ביטעס אין פערשידענע אינשטאנצען, ווי אויך קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס-אדוואלעניעס אויף פארטעק דאכאדאווי, אויסקויף פון פאטענטען.
בעמערקונג: ביטעס וועגען ענדערן דעם פאטענט אויף א קלענערע קאטעגאריע ווערען אנגענומען נור ביז'ן 15-טען דעצעמבער,
בעמערקונג: פערשידענע עצות וועגען פאדאטקאווע ספראוועס ווי אויך אנדערע פראגען ווערען ערטיילט דורך א ספעציעלען גוטען בעקאנטען יוריסט.
מיט אכטונג
Sz. Hochberg, Pl. Wolności 3, tel. 216-58

דעם שבת אין די חנוכה-ליכט ביי דעם ראדאשיצער רבי'ן (בזשעזשינער 15) הרה"צ ר' ישראל יוסף שליט"א, וואו מען ווערט געוואויר פון פרעמדע חסידים, וואס זענען געווען ביי דעם טיש שבת און אויך זונטאג, 7 א זייגער ביי די חנוכה-ליכט, האט אויף זיי געמאכט א זעלטענעם איינדרוק די וואונדערבארע תורות פון דריש בדרך פלפול. אלע צוהערער זענען ענטציקט געווארען, נישט קוקענדיג וואס דאס ענגשאפט איז געווען זעהר גרויס. דאך האבען די אלע עלטערע ת"מידי חכמים און אויך יונגעלייט מיט התלהבות געשלינגען די תורות פון שבת און פון חנוכה-ליכט און פון די פערשידענע עצות און רגילות, וואס עס האט געגעבען יעדען בעזונדער דער רבי שליטא. 6966

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זעלבע נאר קומען און ביורא
פון ד. מאנעלא
וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פיעטריקאווער 17, לינקע אפיציגע פא"טער, טעל. 124-95
וואו מ'טרעפט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלעניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ... מיר ערלעדיגן במשך פון 24 שעה
מיט אכטונג ד. מאנעלא,
פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

השבת אבדה.
געהענדיג פרייטאג נאכמיטאג פון קאנסטאנטינער גאס ביז ווסכאדניא 64, האב איך פערלוירען א זיידענע זשופיצע און א שטריימעל. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אבצוגעבען ווסכאָדניא 64, אין רעדאקציע שטיבעל, צום גבאי

וועכנעריך קלינק כירורגישע
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. האָרוש
עמפפאנגס-שטונדען פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. האנטאר
עמפפאנגס שטונדען פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

רעטשניצע זגערזשער 17
טעלעפ. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. 1—2 נאכמ.
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקהייטען 12—2 נאכמ.
ד"ר מ. האנטאר כירורג 4/₂—5, יו"ט 1—2
ד"ר פאפיערני אקושער און פרויען-קראנקה. 11½—1 נאכמ.
ד"ר ראטאמסקי אויערן, נאז-און האלז-קראנקה. 10½—11½, 2—3 און 6—7 נאכמ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-דאקטאר 11—12, 4—5 נ"מ
ד"ר רוזשאנער ווענער. און הויט קראנקה. 1—2 נאכמ
ד"ר חיינבערג אינערל. קראנקה. 1—2, 6—7 נאכמ.
א. גראדזשעטשיק צאהן-ארצט 3—7 נאכמ.
ד"ר סטופעל רענטגען-קאבינעט 12—2, 4—6 נאכמ.
ווענעראלאגישע קאבינעט טעגליך פון 1-2 נאכמ.

Kursy fachowe Związku Majstrów Przem. Włókiennicz. Zachodnia 63
נעהמט אן איינשרייבונגען פון צוהערער (ריינס) טעכנישע צייכענונגען, טעקסטיל כעמיע, עלעקטראטעכניק, לעהרע פון ווייבעריי, טעכנאלאגיע פון טעקסטיל, פאבריקס-חשבון. טעגליך פון 6 ביז 8 אוונט. פראספעקט פריי. 9966

א וואוינונג
בעשטעהענד פון 4 צימערן און קיך 2. שטאק פראנט מיט 2 איינגענגען מיט אלע בעקוועמליכקייטען אין צענטרום שטאט פון זאפערט איבערצוגעבען צו ערפארען גדאנסקא 25 אין סקלאד-אפטעטשני יאסקאוויטש 6966

א מעקלער
פון וואוינונגען און פון געוועלבער וואוינט אין באלוט קרוטקא גאס 13 פראנט, 1 שטאק, וו. 4
פיטלאוויטש.

Dr. med.
A. Landkof
פאלודניאווא 15
טעל. 138 34
אינערליכע און קינדער קראנקהייטען
נעמט אן פון 2-3 און 7-8 אוו.

Dr. N. HALTRECHT
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה פון 12—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אוונט.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אינבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 151 78
צוריקגעקעהרט
הויט און ווענערישע קראנקה, רענטגען און ליכט-היילאינגען.
נעמט אן פון 4—7 אוונט

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוונט.

Uczenica VII-ej klasy
udziela lekcyj, tanio. Może być za objady. Dowiedzieć się: KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
גרויסער דאפעלטער פראגראם!
— I —
לעצטער אנגריף
הויפטגאן-מייסטערווערק א.ג. אין דער הויפטראלע: **Francis Bushman**
מעכטיגע דראמע. קאמף פון די העלדען וועגען בעפרייאונג פון טרענטינא.
— II —
די קלוגע פרוי
גרויסער פראקטישער פילם. הויפטראלען:
Phyllis Haver i Jacouline Logan
אויסערן פראגראם: „די ליבע פון רבי'ס טאכטער"
פערשטארקטער ארקעסטער אונטער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי.
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בהייצט.

נאכמיטאג-חדר
פאר קינדער, וואס לערנען אין פאוושעכנע שולעס
פון י. ד. ראזענפעלד
פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6
מעלדעט, דאס עס ווערען אנגענומען קינדער פון יעדע עלטער צו לערנען אלע למודי קודש, עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, העברעאיש און יודיש.
3 זל. א וואך 3 זל.
איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4-7 אוונט,
געדענקט דעם אדרעס: נייע שטאט 6.
קווער אפיצינע, רעכטס, 2-טער שטאק.

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אוונט

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7—4 אוונט.

Dr. med.
B. Robinson
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינגעקנע פראצאוניע פון זעמליכע ארטאפעדישע, ראשראטען, חי: קלאדקעס אויף פלאטפיסען, קינסטליכע עטעמען א. ז. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

Dr. med.
H. Krauskopf
אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
זגיערזשער 16, טעל. 113-47
נעהמט אן פון 4—7 אוונד.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.